

BLOKLESSEN

les	leerwerkboek	toetsboek	inhoud	domein	lesdoel
week 1					
1	X		doel 1	Oriëntatie getallen	Het kind kan hoeveelheden t/m 10 opzetten en aflezen op het rekenrek: • opzetten en aflezen op de bovenste rij (les 1); • aflezen van dubbel t/m dubbel 5 (les 2).
2	X		doel 1		
3	X		doel 2	Optellen en aftrekken	Het kind herkent $+1$, $+2$, -1 , -2 -sommen en dubbelsommen (optellen), en weet het antwoord zonder te tellen: • herkennen (les 3); • verhaal en som bedenken bij plaatjes (les 4).
4	X		doel 2		
5	X		herhaling	Oriëntatie getallen Optellen en aftrekken	Het kind herhaalt de doelen van de week.
week 2					
6	X		doel 3	Splitsen	Het kind kan de splitsing van 10 maken zonder te tellen en kan aanvullen t/m 10 met behulp van de splitsing van 10: • de splitsing van 10 (les 6); • aanvullen t/m 10 met behulp van de splitsing van 10 (les 7).
7	X		doel 3		
8	X		doel 4	Geld	Het kind kan bedragen t/m 10 euro herkennen en samenstellen, met munten van 1 en 2 euro en biljetten van 5 euro: • herkennen met de steun van munten en biljetten (les 8); • met zo min mogelijk munten en biljetten (les 9).
9	X		doel 4		
10	X		herhaling	Splitsen Geld	Het kind herhaalt de doelen van de week.
week 3					
11	X			Meetskunde	Het kind kan een ruimtelijk figuur verbinden aan een afbeelding van een voor- achter-, of zijaanzicht.
12		X	toets		Het kind maakt de toets over de doelen van het vorige blok.
13	X		remediëren, herhalen, verrijken	Oriëntatie getallen Optellen en aftrekken	Het kind herhaalt, remediëert of verrijkt de doelen van de eerste week.
14	X		remediëren, herhalen, verrijken	Splitsen Geld	Het kind herhaalt, remediëert of verrijkt de doelen van de tweede week.
15	X		blokafsluiting	Oriëntatie getallen Optellen en aftrekken Splitsen Geld	Keuze uit verschillende activiteiten om het blok af te sluiten.

CONDITIETRAINING

ORGANISATIE

De conditietraining kan voorafgaand aan of na de blokles worden gemaakt.

POWER (LES 1, 3, 6, 8)

In het onderdeel Power van de conditietraining werken de kinderen zelfstandig aan de doelen van het vorige blok. Daarna worden deze doelen getoetst in de bloktoets. De laatste 2 opgaven (toets- en transferopgaven) zijn het belangrijkste om te peilen of het kind klaar is voor de toets.

Kinderen die in het vorige blok hebben laten zien de toetsdoelen te beheersen, kunnen dit blok zelfstandig met het onderdeel Power aan de slag.

Is dit niet het geval, plan dan direct extra rekentijd en begeleiding in voor deze kinderen. Voor suggesties, zie de verlengde instructie bij de bloklessen en de remediëring bij les 13/14 van het vorige blok.

les	leerwerkboek	domein	lesdoel
week 1			
1	X	Oriëntatie getallen	Het kind oefent de getsymbolen t/m 30 op volgorde zetten en plaatsen op de kaartjesgetallenlijn.
3	X	Optellen en aftrekken	Het kind oefent eenvoudige optel- en aftrekcontexten t/m 10 koppelen aan plus- en minteken.
week 2			
6	X	Splitsen	Het kind oefent de splitsingen van 8 en 9.
8	X	Tijd	Het kind oefent kloktijden te bepalen, bij halve uren.

SPEED (LES 2, 4, 7, 9)

In het onderdeel Speed van de conditietraining werken de kinderen zelfstandig aan het automatiseren en memoriseren van de basisvaardigheden.

Alle onderdelen zijn terug te vinden in de bouwstenen van 'PP4 rekenmuur basisvaardigheden' groep 3, zie hoofdstuk 3.3 De Pluspunt Rekenmuur: rekendrempels van de algemene handleiding.

Bij het overgrote deel van de bouwstenen zijn ook reken spellen in te zetten, zie hiervoor het spellenkatern in de handleiding. De rekenspellen kunnen worden ingezet in plaats van de conditietraining en/of als kinderen nog extra oefening (extra rekentijd) nodig hebben.

AANDACHTSPUNTEN

Het proces van automatiseren, kan alleen succesvol verlopen als de kinderen de splitsingen t/m 10 beheersen. Is dit niet het geval, start dan nog niet met het Speed-gedeelte van de betreffende splitsingen en laat de kinderen hier eerst aan werken. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van de rekenspellen bij deze drempel.

Zet bij opgave 1 de timer op 2 minuten. Geef aan dat ze in deze tijd zo snel (en zo goed) mogelijk moeten werken. Laat de kinderen een streep zetten onder de laatste som die ze in deze tijd hebben gemaakt. Controleer kort waar ze de streep hebben gezet. Daarna kunnen ze de resterende tijd vlot doorwerken aan de andere opgaven.

les	leerwerkboek	drempel	bouwsteen en onderdeel
week 1			
2	X	1 rekenen t/m 10	A splitsen: het kind kan 4, 5 en 6 vlot splitsen.
4	X	1 rekenen t/m 10	A splitsen: het kind kan 4, 5 en 6 vlot splitsen.
week 2			
7	X	1 rekenen t/m 10	A splitsen: het kind kan 4, 5, 6 en 7 vlot splitsen.
9	X	1 rekenen t/m 10	A splitsen: het kind kan 4, 5, 6 en 7 vlot splitsen.

WARMING-UP

10

Combinatiegroep: kijk in het katern
Combinatiegroepen van de hoogste groep
voor een gezamenlijke warming-up.

Onderwerp: flitsen van hoeveelheden met
vingerbeelden en telrij t/m 50

- Ik flits een aantal met mijn vingers. Flits evenveel terug. Laat kort een vingerbeeld met 3 vingers op 1 hand zien.
- Flits hoeveelheden tot 5 met 1 hand en hoeveelheden boven de 5 met 2 handen. Daarbij is je rechterhand (links voor de kinderen) vol.
6 → je rechterhand en linkerduim.
7 → rechterhand, linkerduim en linkerwijsvinger.
- Maak tweetalen: Tel van 0 t/m 50. De een start met 0, de ander zegt 1, dan de eerste weer. Klaar? Nu start de ander.

GELEIDE INSTRUCTIE

10

Combinatiegroep: laat de hoogste groep starten met de conditietraining en geef dan instructie aan de laagste groep. Bespreek de reflectie op een moment naar keuze.

- Bekijk samen het doel en de leerlijn.
- Bekijk het filmpje.
- Je gaat hoeveelheden op de bovenste rij van het rekenrek, opzetten en aflezen. Bij het opzetten en aflezen van hoeveelheden t/m 10 op het rekenrek leren de kinderen vaste getalbeelden herkennen.
- Verken het rekenrek. Welke kleuren hebben de kralen? (rood en wit) Hoeveel rode kralen naast elkaar? (5) Hoeveel witte? (5) Hoeveel kralen zie je op de bovenste rij? Hoe kun je dat makkelijk tellen? (in groepjes van 5; 5 rode en 5 witte, samen 10)
- Schuif alle kralen naar rechts, zo beginnen we altijd. Leg je vingers van 1 hand op de rode kralen van de bovenste rij. Net als de vingers van 1 hand, zijn dit er 5, 5 kralen. Als je 5 kralen moet opschuiven, doe je dit in 1 keer. Doe mij maar na. Schuif in 1 keer 5 kralen op de bovenste rij van het rekenrek naar links. Laat dit nadoen. Schuif daarna de kralen weer naar rechts, terug in de beginstand.
- Hoeveelheden onder de 5 zet je in 1 greep op. Hoeveelheden boven de 5 mag je in maximaal 2 grepen opzetten.
- Bekijk samen de Hulp en laat zien op het rekenrek.

DENKVRAAG

Waarom denk je dat er 2 kleuren op het rekenrek zitten en niet meer of minder? (door de 5-structuur)

Lesdoel

Materialen

Oriëntatie getallen

- Het kind kan hoeveelheden t/m 10 opzetten en aflezen op het rekenrek:
 - opzetten en aflezen op de bovenste rij (les 1);
 - aflezen van dubbel t/m dubbel 5 (les 2).

- leerwerkboek blz. 4-5
- antwoordenboek blz. 4-5
- conditietraining blz. 6-7
- observatieformulier
- Extra**
 - instructie: 1 rekenrek (per kind)

Rekenwoordenschat

- het rekenrek
- het getalbeeld

BLOK 4

LES 1

DOEL 1

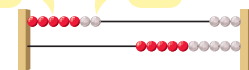
- je leert hoeveelheden tot en met 10 opzetten en aflezen op de bovenste rij van het rekenrek.

HULP

5 rood en 2 wit

7

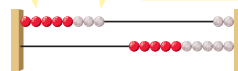

1" hoeveel?

zet op: 8

5 rood en 3 wit

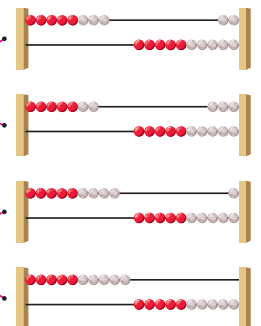
2" hoeveel?

5 rood en 1 wit

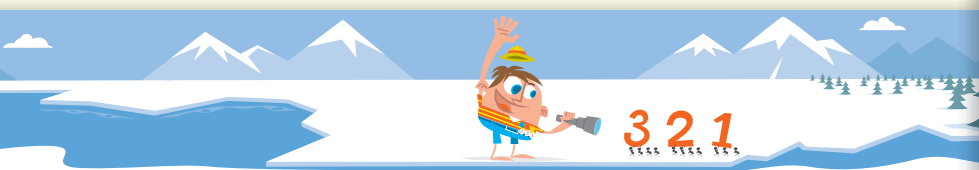
3" hoeveel?

OBSERVATIE

Kan het kind op het rekenrek hoeveelheden t/m 10 vlot herkennen, deze verwoorden en zelf opzetten?

warming-up	🕒 10
geleide instructie	🕒 10
zelfstandig werken ↳ verlengde instructie	🕒 15
reflectie	🕒 05
conditietraining	🕒 20

4

hoeveel?

7
5
4
8

5

hoeveel?

9 6 8
3 4 10

6

hoeveel?

5 3 9
8 7 6

OPGAVE 1

- Bespreek de afbeelding.
- 🗨️ Maak tweetallen. De een bedenkt een getal t/m 10. De ander zegt hoe dit eruitziet en zet het op. Doe dit ieder 2 keer. Dus 8, hoe ziet dat eruit? (5 rode en 3 witte kralen) Zet 8 in maximaal 2 grepen op. (eerst 5 en dan 3, of in 1 keer 8 naar links)
- Hierna gaan de tweetallen aan de slag. Wissel na 2 getallen van rol. Let op: kunnen de kinderen de hoeveelheden zelf opzetten? Lukt dat bij getallen t/m 5 in 1 greep en bij getallen t/m 10 in maximaal 2 grepen?

OPGAVE 2

- Nu zet de een eerst een aantal kralen op, bijv. 6. De ander zegt hoe het getalbeeld eruitziet en hoeveel het is: 5 rode kralen en 1 witte, dat is 6. 8 en 9 kan op 2 manieren worden verwoord: 8: 5 rode en 3 witte kralen, dat is 8. Of: ik zie 2 witte kralen die over zijn, dus 8. 9: 5 rode en 4 witte kralen, dat is 9. Of: ik zie 1 witte kraal die over is, dus 9.
- Een kind dat op een observatiepunt uitvalt, komt in aanmerking voor verlengde instructie.

ZELFSTANDIG WERKEN

🕒 15

- Benoem wie verlengde instructie volgt.
- Licht de opgaven kort toe.
- Stimuleer zo ver mogelijk door te werken.
- Bespreek wie wat gaat doen als hij klaar is.

VERLENGDE INSTRUCTIE

🕒 10

Ga na waarom het kind verlengde instructie nodig heeft. Pas de instructie hierop aan.

- Zet getalbeelden t/m 10 op, op de bovenste rij van het rekenrek. Wat zie je? Hoeveel rode en hoeveel witte kralen? Hoeveel is het? Let erop dat het goed wordt verwoord.
- Zet nu 8 op je rekenrek op. Laat eerst verwoorden: 5 rode, 3 witte kralen. Dan pas doen: in maximaal 2 grepen 8 kralen opzetten. Wat zie je? (Ik zie 5 en 3, dat is 8.) Herhaal dit met andere hoeveelheden.
- 🗨️ Maak tweetallen. Zorg dat de getalbeelden eerst worden verwoord en dan pas opgezet. Eerst zeggen, dan doen.
- Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in.

REFLECTIE

🕒 05

- 🗨️ Maak tweetallen. Wat weet je nu over het rekenrek? Bedenk eerst zelf 2 dingen. Bespreek daarna in tweetallen. Wat hebben jullie hetzelfde? Wat is anders?
- Bespreek klassikaal en inventariseer op het bord.

CONDITIETRaining

🕒 20

Doel: blok 3, doel 1.
Het kind oefent de getsymbolen t/m 30 op volgorde zetten en plaatsen op de kaartjesgetallenlijn.

GELEIDE INSTRUCTIE

10

Combinatiegroep: laat de hoogste groep starten met de conditietraining. Zo heb je ruimte voor de instructie met de laagste groep. Bespreek de reflectie van de laagste groep op een moment naar keuze.

- 1 Lees het doel, verwijst terug naar de vorige les en bekijk het filmpje nog een keer.
- 2 Laat op het rekenrek zien hoe de getalbeelden van de dubbelen eruitzien. *Welk getal zie je op het rekenrek?* De getalbeelden van de dubbelen hoeven alleen afgelezen te worden.
- 3 Zet op het rekenrek boven en onder 3 op. *Wat zie je?* (3 kralen boven en 3 kralen onder) *Hoeveel is het?* (dubbel 3, dat is 6) Herhaal dit met andere dubbelen. Laat steeds eerst verwoorden wat er is opgezet.
- 4 Flits de getalbeelden t/m 10 op de bovenste rij van het rekenrek. *Je ziet steeds een rekenrek waarop een aantal kralen is opgezet. Schrijf op hoeveel kralen je ziet.*

DENKVRAAG

Welk getal ziet er als dubbelgetal en gewoon getal hetzelfde uit? Leg uit waarom.
(20: 10 en 10)

OPGAVE 1

- 1 Vul in je leerwerkboek in hoeveel kralen je op het rekenrek ziet.
- 2 Bespreek klassikaal na.

OPGAVE 2

- 1 Maak tweetallen. Bij elk rekenrek vertelt de een aan de ander wat hij ziet en hoeveel het is, schrijft het antwoord op en daarna wisselen jullie van rol.
- 2 Let op: verwoorden de kinderen het getal op de goede manier?
- 3 Een kind dat op een observatiepunt uitvalt, komt in aanmerking voor verlengde instructie.

Lesdoel

Materialen

Oriëntatie getallen

- Het kind kan hoeveelheden t/m 10 opzetten en aflezen op het rekenrek:
 - opzetten en aflezen op de bovenste rij (les 1);
 - aflezen van dubbelen t/m dubbel 5 (les 2).

- leerwerkboek blz. 6-7
- antwoordenboek blz. 6-7
- conditietraining blz. 8-9
- observatieformulier

Extra

- instructie: rekenrek (voor de leerkracht); 1 rekenrek (per kind)
- verlengde instructie: 1 rekenrek (per kind)

Rekenwoordenschat

- de dubbelen

BLOK 4

LES 2

DOEL 1

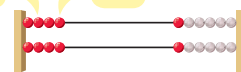
- je leert hoeveelheden tot en met 10 opzetten en aflezen op de bovenste rij van het rekenrek.
- je leert de dubbelen tot en met dubbel 5 aflezen.

HULP

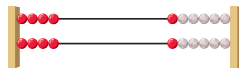

4 boven en 4 onder

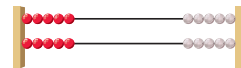
8

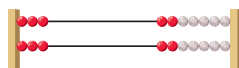
1" hoeveel?

8

10

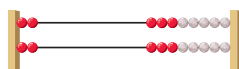

6

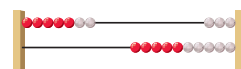

4

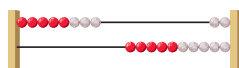
2" hoeveel?

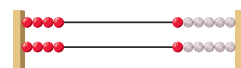
4

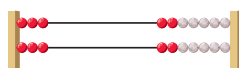
7

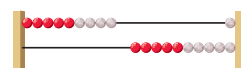
8

8

6

9

OBSERVATIE

Kan het kind op het rekenrek hoeveelheden t/m 10 vlot herkennen, deze verwoorden en zelf opzetten?

geleide instructie	10
zelfstandig werken	25
↳ verlengde instructie	
reflectie	05
conditietraining	20

3 zet een streep.

4 hoeveel?

5 hoeveel?

ZELFSTANDIG WERKEN

25

- 1 Benoem wie verlengde instructie volgt.
- 2 Licht de opgaven kort toe. Bij opgave 3 zet je een streep in het rekenrek. Bij opgave 4 schrijf je op hoeveel kralen je ziet. Bij opgave 5 trek je een lijn tussen de rekenrekken met evenveel kralen.
- 3 Stimuleer zo ver mogelijk door te werken.
- 4 Bespreek wie wat gaat doen als hij klaar is.

VERLENGDE INSTRUCTIE 10

Ga na waarom het kind verlengde instructie nodig heeft. Pas de instructie hierop aan.

- 1 Laat getalbeelden op het rekenrek zien. Wat zie je? Voor het vlot aflezen van de getalbeelden 4 t/m 9 is het belangrijk dat de 5-structuur wordt gebruikt.
4 → vier rode kralen of één rode kraal over.
5 → alle rode kralen, 5.
6 → alle rode kralen, 5, en 1 witte kraal.
7 → alle rode kralen, 5, en 2 witte kralen.
8 → alle rode kralen, 5, en 3 witte kralen, of 2 witte kralen over.
9 → alle rode kralen, 5, en 4 witte kralen, of 1 witte kraal over.
- 2 Jullie gaan 9 opzetten. Zeg eerst hoeveel rode en hoeveel witte kralen het zijn. Zet dan op. (5 rode en 4 witte kralen)
Let op: zetten de kinderen in maximaal 2 grepen op?
Wat zie je? (Ik zie 5 en 4, dat is 9.)
- 3 Herhaal dit met andere getallen.
- 4 Laat de kinderen hetzelfde doen in tweetallen. Zorg dat ze de getalbeelden eerst verwoorden en dan pas opzetten. *Eerst zeggen, dan doen.*
- 5 Oefen als laatste de dubbelen. Zet een aantal dubbelen op het rekenrek op. *Wat zie je? Hoeveel?* Let op: verwoorden de kinderen het op de goede manier?
- 6 Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in.

REFLECTIE

05

- 1 Maak tweetallen. Welke getalbeelden herken je nu op je rekenrek? Welke nog niet? Bespreek het in tweetallen.

CONDITIETRAINING

20

Drempel 1: rekenen t/m 10, bouwsteen A: splitsen.
Doel: het kind kan 4, 5 en 6 vlot splitsen.
Zet bij opgave 1 de timer op 1 minuut, zie verder het blokmenu voor instructies.

WARMING-UP

🕒 10

Combinatiegroep: kijk in het katern
Combinatiegroepen van de hoogste groep
voor een gezamenlijke warming-up.

Onderwerp: tellen met sprongen van 2

- 1 Maak tweetallen.
 - Tel van 1 tot 10.
 - Tel tot 10 met sprongen van 2, dus: 0, 2, 4, ...
 - Tel met sprongen van 2, maar begin bij 1.
 - Tel terug vanaf 10 naar 0.
 - Tel terug met sprongen van 2, dus: 10, 8, ...
 - Tel terug met sprongen van 2 en begin bij 9.
- 2 Schrijf het getal dat ik noem op je wisbordje, bijv. 7. Schrijf het getal op het midden van de regel. Schrijf erachter een sprong van 2 verder, dus ... 9. Schrijf ervoor een sprong van 2 terug, dus ... 5. Oefen dit met 4 getallen onder de 10. Geef denktijd voordat je het antwoord op het bord zet.

GELEIDE INSTRUCTIE

🕒 10

Combinatiegroep: laat de hoogste groep starten met de conditietraining. Zo heb je ruimte voor de instructie met de laagste groep. Bespreek de reflectie op een moment naar keuze.

- 1 Bekijk samen het doel en de leerlijn.
- 2 We hebben geteld met sprongen van 1 en 2. We leren nu de sommen erbij. Omdat je de sprongen kunt maken, weet je de sommen al.
- 3 Zet 6 op het bord. Als je vanaf 6 een sprong van 2 verder maakt, waar kom je dan uit? (8) Welke som hoort daarbij? ($6 + 2 = 8$) Als je vooruit kunt springen met sprongen van 1 of 2, weet je alle sommen met $+ 1$ en $+ 2$.
- 4 Als je vanaf 6 een sprong van 2 terug maakt, waar kom je dan uit? (4) Welke som hoort daarbij? ($6 - 2 = 4$) Als je terug kunt springen met sprongen van 1 of 2, weet je alle sommen met $- 1$ en $- 2$.

*** DENKVRAAG

Bedenk sommen met $+ 1$, $+ 2$ of $- 1$, $- 2$ vanaf een groter getal. (bijv. $20 + 1 = 21$, $30 + 2 = 32$)

OPGAVE 1

- 1 Maak tweetallen. Je ziet minssommen met $- 1$ en $- 2$ en plussommen met $+ 1$ en $+ 2$. Maak om de beurt een som, zonder te tellen.
- 2 Als je het niet meer weet, kijk dan naar de Hulp.

OPGAVE 2

- 1 Herhaal de dubbelen t/m 5 met het rekenrek. De uitgebreide verwoording is van belang! Zet dubbel 3 op. Hoeveel is het? Dubbel 3, dat is 6.
- 2 Bij de dubbelen kunnen we ook sommen maken. Dubbel 5, dat is 10. Welke som weet je nu? ($5 + 5 = 10$)

Lesdoel

Materialen

Optellen en aftrekken

- Het kind herkent $+ 1$, $+ 2$, $- 1$ en $- 2$ -sommen en dubbelsommen (optellen), en weet het antwoord zonder te tellen:
 - herkennen (les 3);
 - verhaal en som bedenken bij plaatjes (les 4).

Rekenwoordenschat

- $+ 1$ -som, $- 1$ -som
- $+ 2$ -som, $- 2$ -som
- de dubbelsom

- leerwerkboek blz. 8-9
- antwoordenboek blz. 8-9
- conditietraining blz. 10-11
- observatieformulier

Extra

- instructie: klassikaal rekenrek en 1 rekenrekje (per tweetal)

BLOK 4

LES 3

DOEL 2

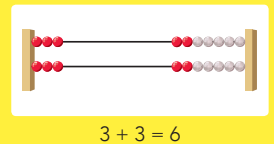
- je leert $+ 1$, $+ 2$, $- 1$, $- 2$ sommen en dubbelsommen herkennen.
- je weet het antwoord zonder te tellen.

HULP

1		3		5		7		9
2		4		6		8		10

$5 + 2 = 7$ $6 + 2 = 8$

1

maak de sommen.

$4 - 1 = 3$	$5 - 2 = 3$	$5 + 1 = 6$	$6 + 2 = 8$
$4 - 2 = 2$	$10 - 1 = 9$	$5 + 2 = 7$	$7 + 1 = 8$
$7 - 1 = 6$	$8 - 2 = 6$	$8 + 2 = 10$	$9 + 1 = 10$

2

maak de dubbelsommen. bijvoorbeeld:

	$1 + 1 = 2$
	$2 + 2 = 4$
	$3 + 3 = 6$
	$4 + 4 = 8$
	$5 + 5 = 10$

3

zoek $+ 1$, $+ 2$ en de dubbelsommen.

$4 + 4$	$2 + 2$	$5 + 1$	$6 + 3$
$4 + 2$	$7 + 3$	$4 + 5$	$3 + 3$
$4 + 3$	$8 + 2$	$5 + 2$	$9 + 1$

4

zoek $+ 1$, $+ 2$ en de dubbelsommen en maak ze.

$8 + 2 = 10$	$9 + 1 = 10$	$2 + 2 = 4$	$3 + 6 = \dots$
$3 + 3 = 6$	$6 + 2 = 8$	$5 + 2 = 7$	$5 + 4 = \dots$
$4 + 4 = 8$	$4 + 1 = 5$	$5 + 1 = 6$	$4 + 4 = 8$
$6 + 1 = 7$	$5 + 3 = \dots$	$6 + 3 = \dots$	$4 + 2 = 6$

OBSERVATIE

- Herkent het kind de sommen + 1-, + 2-, - 1-, - 2- en dubbelsommen (optellen)?
- Weet het kind van deze sommen zonder tellen het antwoord?

warming-up	10
geleide instructie	10
zelfstandig werken ↳ verlengde instructie	15
reflectie	05
conditietraining	20

5 zoek - 1 en - 2 en maak de sommen.

☒ 3 - 2 = 1	☐ 4 - 4 =
☒ 7 - 1 = 6	☒ 6 - 2 = 4
☒ 8 - 2 = 6	☐ 10 - 3 =
☐ 9 - 3 =	☒ 10 - 2 = 8
☒ 9 - 2 = 7	☒ 8 - 2 = 6
☒ 4 - 2 = 2	☒ 6 - 2 = 4
☒ 10 - 1 = 9	☒ 5 - 2 = 3
☒ 9 - 1 = 8	☐ 5 - 4 =
☐ 7 - 6 =	☒ 6 - 1 = 5
☒ 9 - 2 = 7	☒ 7 - 2 = 5

6 bedenk zelf en maak de sommen.

- 1	- 2	dubbel
10 - 1 = 9	4 - 2 = 2	2 + 2 = 4
- 1 =	- 2 =	+ =
- 1 =	- 2 =	+ =
- 1 =	- 2 =	+ =
- 1 =	- 2 =	+ =
- 1 =	- 2 =	+ =
- 1 =	- 2 =	+ =
+ 1	+ 2	
6 + 1 = 7	3 + 2 = 5	
+ 1 =	+ 2 =	
+ 1 =	+ 2 =	
+ 1 =	+ 2 =	
+ 1 =	+ 2 =	
+ 1 =	+ 2 =	

- 3 Maak tweetallen. Bedenk sommen die horen bij de dubbelen. De een zet een dubbele op, de ander bedenkt de som erbij. Schrijf de som op.
- 4 Een kind dat op een observatiepunt uitvalt, komt in aanmerking voor verlengde instructie.

ZELFSTANDIG WERKEN 15

- 1 Benoem wie verlengde instructie volgt.
- 2 Licht de opgaven kort toe. Bij opgave 3 kleur je de + 1-, + 2- en de dubbelsommen. Je hoeft ze niet uit te rekenen. Bij opgave 4 zoek je ook deze sommen, je kruist ze aan en maakt deze zonder te tellen. Let op: je maakt bij deze opgave dus niet alle sommen. Het gaat erom dat je de + 1-, + 2- en de dubbelsommen herkent. De andere sommen hoef je niet uit te rekenen. Bij opgave 5 doe je hetzelfde met de - 1- en - 2-sommen. Bij opgave 6 mag je zelf sommen bedenken.
- 3 Stimuleer zo ver mogelijk door te werken.
- 4 Bespreek wie wat gaat doen als hij klaar is.

VERLENGDE INSTRUCTIE 10

Ga na waarom het kind verlengde instructie nodig heeft. Pas de instructie hierop aan.

- 1 Oefen tellen in sprongen van 1 en 2 vanaf een willekeurig getal onder de 10.
 - Noem een getal (bijv. 5). Maak een sprong van 2 terug. (3)
 - Noem een getal (bijv. 5). Maak een sprong van 2 verder. (7)
 - Noem een getal (bijv. 6). Welk getal ligt ervoor? Welk getal ligt erna? Noem het stukje telrij. (5 - 6 - 7)
- 2 Herhaal de dubbelen. Zet dubbelen op op het rek. Wat zie je? Hoeveel? (bijv. dubbel 3, dat is 6) Wanneer bovenstaande vaardigheden niet in orde zijn, oefen dit dan dagelijks kort. Als dit niet vlot gaat, laat dan geen sommen maken. Je slijpt dan namelijk het tellen in.
- 3 Zet 4 op een blaadje. Maak een sprong van 2 verder, waar kom je uit? (6) Is er wat bijgekomen of afgegaan? Is het dan + of -? Hoeveel is er bijgekomen? (2) Welke som? (4 + 2)
- 4 Steeds als je een sprong van 2 vooruit maakt, is het een som: + 2. Die hoef je niet te tellen, die weet je. Werk in tweetallen. De een bedenkt een + 2 som, de ander rekt uit.
- 5 Oefen op dezelfde manier met - 2 en de dubbelen t/m dubbel 5.
- 6 Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in.

REFLECTIE 05

- 1 Maak tweetallen. Bedenk 3 sommen met + 2 en 3 sommen met - 2 voor de ander. Reken de sommen van de ander uit.

CONDITIETRaining 20

Doel: blok 3, doel 2.
Het kind oefent eenvoudige optel- en aftrekcontexten t/m 10 te koppelen aan plus- en minteken.

GELEIDE INSTRUCTIE

10

Combinatiegroep: laat de hoogste groep starten met de conditietraining. Zo heb je ruimte voor de instructie met de laagste groep. Bespreek de reflectie op een moment naar keuze.

- 1 Lees het doel en verwijst terug naar de vorige les.
- 2 *We gaan verder oefenen met de + 1- en + 2-sommen en met de dubbelen. Ik vertel een klein verhaaltje waar zo'n som in zit. Als het een + 1-som is, steek je 1 vinger op; als het een + 2-som is, steek je 2 vingers op; als het een dubbelsom is, steek je allebei je handen op. Eerst goed luisteren en nadenken. Je steekt je vingers pas op als ik zeg: 'laat maar zien.'*
- 3 Anouk heeft 4 boeken. Ze krijgt 1 boek van haar oma. Laat maar zien. (+ 1)
Jasmine heeft 5 kastanjes. In het park vindt ze er nog 2. Laat maar zien. (+ 2)
Achmed heeft 3 autootjes. Van zijn zakgeld koopt hij er 1 bij. Laat maar zien. (+ 1)
John koopt een pak koeken. Er liggen 3 koeken naast elkaar. Maar er liggen ook nog 3 koeken onder. Laat maar zien. (dubbel)
- 4 En nu verhaaltjes met - 1- en - 2-sommen. Als het een verhaaltje is met - 1, steek je 1 vinger op. Bij - 2 steek je 2 vingers op. Als het geen - 1- of - 2-som is, steek je 2 vuisten in de lucht. Doe dat voor. Eerst goed luisteren en nadenken. Je steekt je vingers pas op als ik zeg: 'laat maar zien.'
- 5 Daan heeft 7 knikkers. Hij verliest er 2. Laat maar zien. (- 2)
Sofie heeft 3 knuffels. Eentje gaat kapot. Laat maar zien. (- 1)
Leila heeft 3 boterhammen bij zich. Ze eet ze allemaal op. (vuisten)
Er spelen 2 vriendjes bij Lucas. Eén vriendje moet naar huis. (- 1)

DENKVRAAG

Hoe kun je in de tekening snel zien of het een erbij- of erafsom is? (Bij een erafsom gaat er iets weg.)

OPGAVE 1

- 1 Zet op het bord: $5 + 2$. Nu mogen jullie een verhaaltje bedenken bij deze + 2-som. Geef 1 minuut de tijd. Laat daarna een aantal kinderen hun verhaaltjes vertellen.
- 2 Kijk in je boek welk verhaal bij welke som past. Trek een lijn van het verhaal naar de som.

Lesdoel

Materialen

Optellen en aftrekken

- Het kind herkent + 1-, + 2-, - 1- en - 2-sommen en dubbelsommen (optellen), en weet het antwoord zonder te tellen:
 - herkennen (les 3);
 - verhaal en som bedenken bij plaatjes (les 4).

- leerwerkboek blz. 10-11
- antwoordenboek blz. 10-11
- conditietraining blz. 12-13
- observatieformulier

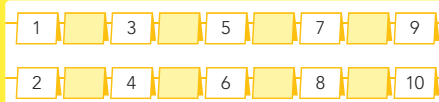
BLOK 4

LES 4

DOEL 2

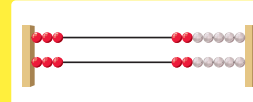
- je leert + 1, + 2, - 1, - 2-sommen en dubbelsommen herkennen.
- je weet het antwoord zonder te tellen.
- je leert een verhaal bedenken bij deze sommen.

HULP

$5 + 2 = 7$

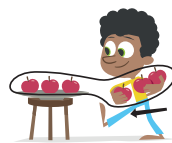
$6 + 2 = 8$

$3 + 3 = 6$

1

welke som hoort erbij?

$3 + 2$

$3 + 3$

$3 + 4$

$4 + 2$

$4 + 1$

$5 + 1$

$5 + 2$

$5 + 4$

$5 + 5$

2

welke som hoort erbij?

$7 - 2$

$7 + 2$

$5 + 2$

$5 - 2$

$5 - 1$

$5 + 1$

10

OBSERVATIE

- Herkent het kind + 1-, + 2-, - 1- en - 2-sommen en dubbelsommen (optellen)?
- Weet het kind van deze sommen zonder te tellen het antwoord?
- Kan het kind bij kale optelsommen een verhaal bedenken waaruit blijkt dat het deze somtypen begrijpt?

geleide instructie	10
zelfstandig werken ↳ verlengde instructie	25
reflectie	05
conditietraining	20

3 zoek - 1, - 2.

☒ 4 - 1	☒ 5 - 2	☐ 5 - 4	☒ 6 - 2
☒ 4 - 2	☐ 10 - 5	☒ 7 - 2	☒ 7 - 1
☐ 7 - 4	☒ 8 - 2	☒ 9 - 2	☐ 7 - 3

4 zoek + 1, + 2, - 1, - 2 en de dubbelsommen en maak deze.

☒ 4 + 4 = <u>8</u>	☒ 2 + 2 = <u>4</u>
☐ 5 + 4 =	☒ 1 + 1 = <u>2</u>
☒ 3 + 3 = <u>6</u>	☐ 3 + 7 =
☒ 7 + 2 = <u>9</u>	☒ 5 + 5 = <u>10</u>
☒ 9 + 1 = <u>10</u>	☒ 4 + 2 = <u>6</u>
☒ 5 - 1 = <u>4</u>	☒ 7 - 2 = <u>5</u>
☒ 9 - 2 = <u>7</u>	☐ 9 - 4 =
☐ 9 - 5 =	☒ 8 - 2 = <u>6</u>
☒ 8 - 1 = <u>7</u>	☒ 7 - 1 = <u>6</u>
☒ 5 - 2 = <u>3</u>	☐ 5 - 4 =

5 maak de sommen.

5 - 2 = <u>3</u>	7 - 1 = <u>6</u>	4 + 4 = <u>8</u>	8 + 2 = <u>10</u>
9 - 2 = <u>7</u>	5 - 1 = <u>4</u>	5 + 2 = <u>7</u>	4 + 1 = <u>5</u>
4 - 2 = <u>2</u>	8 - 1 = <u>7</u>	5 + 5 = <u>10</u>	6 + 2 = <u>8</u>
8 - 2 = <u>6</u>	3 - 1 = <u>2</u>	3 + 2 = <u>5</u>	7 + 1 = <u>8</u>
7 - 2 = <u>5</u>	6 - 1 = <u>5</u>	3 + 3 = <u>6</u>	7 + 2 = <u>9</u>

6" maak de sommen.

2 + 1 - 1 = 2	5 + 2 - 2 = <u>5</u>	3 + 2 - 1 = <u>4</u>	7 + 1 + 2 = <u>10</u>
6 + 1 - 1 = <u>6</u>	8 + 2 - 2 = <u>8</u>	4 + 1 + 1 = <u>6</u>	5 - 1 - 2 = <u>2</u>
7 + 1 - 1 = <u>7</u>	9 + 2 - 2 = <u>9</u>	6 + 2 + 2 = <u>10</u>	9 - 1 + 2 = <u>10</u>

OPGAVE 2

- 1 Zet op bord: $9 - 2$. Bedenk een verhaaltje bij deze $- 2$ -som. Geef een minuut de tijd. Laat daarna een aantal kinderen hun verhaaltje vertellen.
- 2 Trek in je boek weer een lijn van het verhaal naar de som.
- 3 Een kind dat op een observatiepunt uitvalt, komt in aanmerking voor verlengde instructie.

ZELFSTANDIG WERKEN

- 1 Benoem wie verlengde instructie volgt.
- 2 Licht de opgaven kort toe. Bij opgave 3 kleur je de $- 1$ - en $- 2$ -sommen. Je hoeft ze niet uit te rekenen. Bij opgave 4 zoek je ook $+ 1$ -, $+ 2$ -, $- 1$ -, $- 2$ - en dubbelsommen. Je kruist ze aan en maakt deze. De andere sommen hoef je niet uit te rekenen. Bij opgave 5 en 6 maak je de sommen zonder te tellen.
- 3 Stimuleer zo ver mogelijk door te werken.
- 4 Bespreek wie wat gaat doen als hij klaar is.

VERLENGDE INSTRUCTIE

Ga na waarom het kind verlengde instructie nodig heeft. Pas de instructie hierop aan.

- 1 Oefen zo nodig eerst met het maken van sprongen van $+ 1$, $+ 2$, $- 1$ en $- 2$, of met de dubbelen (zie verlengde instructie vorige les).
- 2 Oefen het herkennen en begrijpen van de somtypen $+ 1$, $+ 2$, $- 1$, $- 2$ en de dubbelen. Je vertelt een verhaaltje en de kinderen schrijven de som op. Daarna andersom: je noemt een som en de kinderen vertellen er een verhaaltje bij. Alles zonder uitrekenen. *Waarom herken je de sommen $+ 1$, $+ 2$ en $- 1$, $- 2$? (Goed naar de getallen kijken. In het verhaal kun je het horen.) En dubbelsommen? (2 dezelfde cijfers)*
- 3 Bespreek daarna, als de sommen op een blaadje staan, waarom ze al deze sommen zonder tellen weten: ze kennen de sprongen van 2 en ze kennen de dubbelen! Het gaat hier om bewustwording.
- 4 Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in.

REFLECTIE

- 1 Maak tweetallen. Bedenk 3 sommen met $+ 2$ en 3 sommen met $- 2$ voor de ander. Reken de sommen van de ander uit.

CONDITIETRAINING

Drempel 1: rekenen t/m 10, bouwsteen A: splitsen.
Doel: het kind kan 4, 5, 6 en 7 vlot splitsen. Zet bij opgave 1 de timer op 1 minuut, zie verder het blokmenu voor instructies.

INHOUD

Dit is een herhalingsles waarin je samen met de kinderen peilt in hoeverre de doelen worden beheerst. De kinderen werken zelfstandig en tonen zo per doel wat ze zonder begeleiding kunnen.

Op de linkerbladzijde worden opgaven bij doel 1 aangeboden, op de rechterbladzijde opgaven bij doel 2. Kinderen die een opgave niet begrijpen, slaan deze over en werken zelfstandig verder.

De eerste opgave op iedere bladzijde is meestal een transferopgave. Hiermee laten de kinderen zien of ze het doel ook beheersen in een andere werkvorm of context.

VERVOLG

Bepaal aan de hand van het observatieformulier en de resultaten van les 5 wat de kinderen in les 13 doen: remediëren, herhalen of verrijken (rekenplein).

Lesdoelen

Oriëntatie getallen

- Doel 1: het kind kan hoeveelheden t/m 10 opzetten en aflezen op het rekenrek.
- Doel 2: het kind herkent $+1$ -, $+2$ -, -1 - en -2 -sommen en dubbel-sommen (optellen) en weet het antwoord zonder te tellen.

Materialen

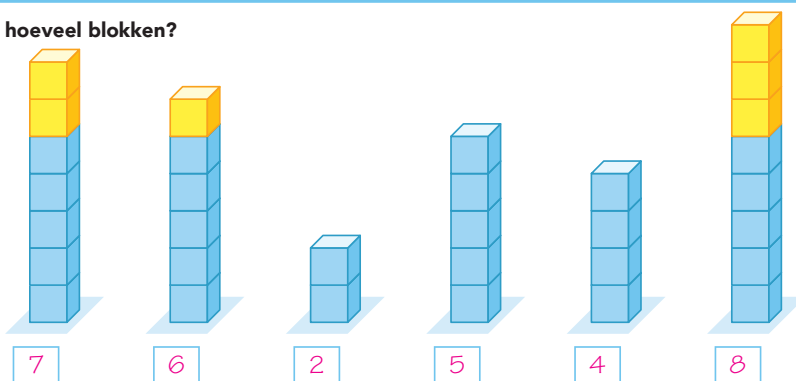
- leerwerkboek blz. 12-13
- antwoordenboek blz. 12-13
- observatieformulier

BLOK 4

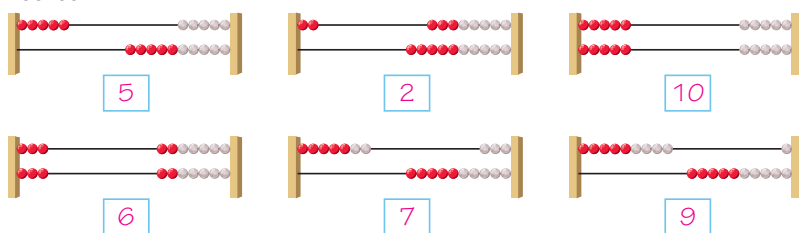
LES 5

DOEL 1

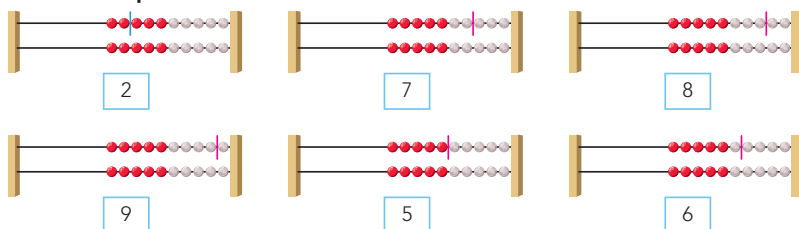
1" hoeveel blokken?

2" hoeveel?

3" zet een streep.

TUSSENSTAND*

OBSERVATIE

Maak het observatieformulier compleet. Richt je vooral op de kinderen die in de afgelopen week zijn opgevallen, of van wie je nog onvoldoende informatie hebt.

zelfstandig werken

50

reflectie

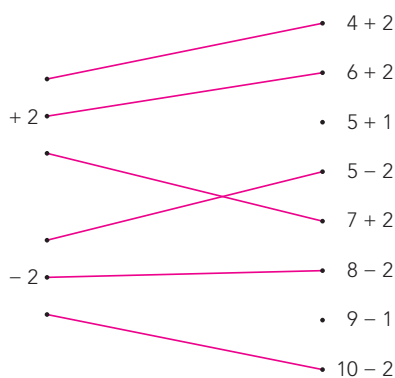
10

DOEL 2

1" maak de sommen.

$4 + 4 = 8$ $7 + 1 = 8$ $6 - 2 = 4$
 $4 - 1 = 3$ $10 + 2 = 12$

2" welke som hoort erbij?

3" zoek + 1, + 2, - 1, - 2 en dubbelsommen en maak deze.

☒ $3 + 2 = 5$	☐ $4 + 3 = \dots$	☒ $9 - 1 = 8$	☒ $4 - 2 = 2$
☒ $2 + 2 = 4$	☒ $4 + 1 = 5$	☒ $7 - 2 = 5$	☐ $6 - 4 = \dots$
☒ $7 + 2 = 9$	☒ $8 + 1 = 9$	☐ $5 - 5 = \dots$	☒ $6 - 2 = 4$
☒ $5 + 1 = 6$	☐ $6 + 3 = \dots$	☒ $6 - 1 = 5$	☐ $7 - 5 = \dots$
☒ $5 + 5 = 10$	☒ $5 + 2 = 7$	☒ $3 - 2 = 1$	☒ $5 - 1 = 4$

ZELFSTANDIG WERKEN

50

- Vandaag kijken we of je al kunt wat je deze week hebt geleerd. Lees de doelen voor.
- We beginnen met de eerste opgave van de linkerbladzijde. Deze is een klein beetje anders dan je hebt geoefend. Probeer maar. Bespreek de opgave en laat het antwoord invullen.
- Ga dan naar de eerste opgave op de rechterbladzijde. Lees 5 verhaaltjes voor. De kinderen schrijven de som op die erbij hoort en rekenen die uit.
 - Johan koopt een pak koeken. Er liggen 4 koeken naast elkaar. Maar er liggen ook nog 4 koeken onder.
 - Anna heeft 7 boeken. Ze krijgt 1 boek van haar oma.
 - Daan heeft 6 knikkers. Hij verliest er 2.
 - Mohammed heeft 4 autootjes. Er gaat er 1 kapot.
 - Jasmine heeft 10 kastanjes. In het park vindt ze er nog 2.
- Maak alle opgaven zelfstandig af. Bij opgave 2 op de rechterbladzijde trek je een lijn naar de som die bij + 2 of - 2 hoort. Bij opgave 3 zoek je de sommen + 1, + 2, - 1, - 2 en de dubbelsommen. Je kruist ze aan en maakt alleen deze sommen. De andere sommen sla je over. Snap je een opgave niet, begin dan aan de volgende. Alle opgaven heb je al een keer geoefend, er is niets nieuws.
- Heb je aan het eind nog tijd over, kijk dan of je de sommen die je hebt overgeslagen, nu wel weet.
- Je mag 20 minuten aan een bladzijde werken. Daarna begin je aan de volgende bladzijde. Als je eerder klaar bent, mag je meteen door.
- Bespreek wie wat gaat doen als hij klaar is.
- Zet de timer.

REFLECTIE

10

- Kijk de opgaven zelf of klassikaal na. Als je een opgave helemaal goed hebt gemaakt, mag je het bolletje voor de opgave kleuren.
- Wijs naar de opgaven op de linkerbladzijde (doel 1). Kun je hoeveelheden t/m 10 op het rekenrek herkennen en zelf opzetten? Laat de kinderen met hun duim aangeven of het goed, nog niet zo goed of niet goed gaat.
- Doe hetzelfde met de rechterbladzijde (doel 2). Herken je de sommen + 1, + 2, - 1, - 2 en dubbelsommen (optellen)? Weet je het antwoord zonder te tellen?

TUSSENSTAND

WARMING-UP

10

Combinatiegroep: kijk in het katern
Combinatiegroepen van de hoogste groep
voor een gezamenlijke warming-up.

Onderwerp: oefenen van de splitsingen van
8 en 9

- 1 Maak tweetallen. Elk tweetal heeft 8 of 9 fiches op tafel. Geef de kinderen die het splitsen nog erg moeilijk vinden 6 of 7 fiches. *Jullie gaan het splitsspel spelen. De een verdeelt de fiches achter de rug en doet 1 hand open. De ander zegt (zonder te tellen) hoeveel er in de dichte hand zitten.*
- 2 *Ik doe het 1 keer voor. Verdeel 9 fiches achter de rug over beide handen. Laat 1 hand open zien, de andere is gesloten. Ik heb 9 fiches, 4 in deze open hand. Hoeveel in mijn andere hand? (5)*
- 3 *Doe dit nu in tweetallen.*

GELEIDE INSTRUCTIE

10

Combinatiegroep: laat de hoogste groep starten met de conditietraining. Zo heb je ruimte voor de instructie met de laagste groep. Bespreek de reflectie op een moment naar keuze.

- 1 Bekijk samen het doel en de leerlijn.
- 2 Bekijk het filmpje.
- 3 Zet een eierdoos met 10 eieren erin op tafel. Bedek 6 eieren, zodat op de bovenste rij nog 4 eieren zichtbaar zijn. *Ik heb 10 eieren. Je ziet er 4. Hoeveel eieren zitten onder de doek? (6) Hoe wist je dat zo snel? (maak gebruik van de 5-structuur, boven 1 en onder 5 onder de doek) Til de doek open laat zien.*
- 4 Welke splitsing heb ik gemaakt? (10 in 4 en 6) Schrijf de splitsing in het schema. *Wat betekent die 10? (alle eieren) En die 4? (de eieren die je kunt zien) En de 6? (de eieren onder de doek)*

DENKVRAAG

Als je 10 splitst in 2 getallen, moeten die 2 getallen dan allebei even getallen zijn? Leg je antwoord uit. (Dat hoeft niet. Het kunnen 2 even getallen zijn, bijv. 4 en 6 of 2 oneven getallen, bijv. 3 en 7.)

OPGAVE 1

- 1 Maak tweetallen, geef elk tweetal een tissue. Bespreek de afbeelding. Jullie hebben een plaatje van een eierdoos met 10 eieren erin. De een doet zijn ogen dicht. De ander legt het doekje over een aantal eieren. Leg het doekje zoals bij opgave 3 in je leerwerkboek, dus bedek van rechts naar links, begin met de onderste rij. De een doet de ogen weer open en zegt hoeveel

Lesdoel

Materialen

Splitsen

Het kind kan de splitsing van 10 maken zonder te tellen en kan aanvullen t/m 10, met behulp van de splitsing van 10:

- de splitsing van 10 (les 6);
- aanvullen t/m 10 met behulp van de splitsing van 10 (les 7).

- leerwerkboek blz. 14-15
- antwoordenboek blz. 14-15
- conditietraining blz. 14-15
- observatieformulier

Extra

- warming-up: 9 fiches (per tweetal)
- instructie: eierdoos met 10 eieren en een doekje (voor de leerkracht); een doekje (tissue) (per tweetal)
- verlengde instructie: rekenrek (per tweetal)

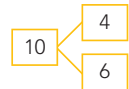
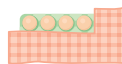
BLOK 4

LES 6

DOEL 3

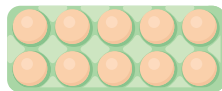
- je leert de splitsing van 10.
- je weet het antwoord zonder te tellen.

HULP

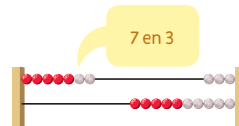
1

splits 10. bijvoorbeeld:

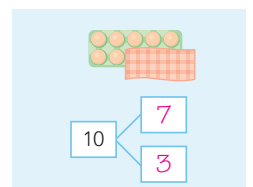
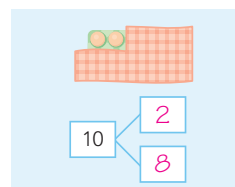
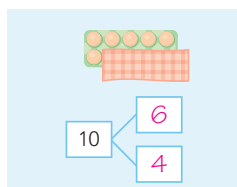
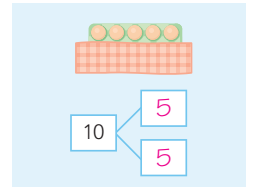
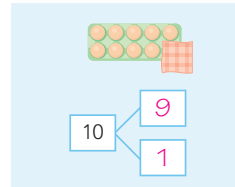
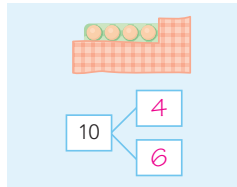
2

splits 10.

3

splits 10.

OBSERVATIE

Kan het kind de splitsing van 10 maken zonder te tellen?

warming-up	10
geleide instructie	10
zelfstandig werken	15
↳ verlengde instructie	
reflectie	05
conditietraining	20

eieren zichtbaar zijn. En ook hoeveel eieren dan onder het doekje zitten. Daarna vullen jullie het splitschema in. Wissel na 2 keer van rol.

OPGAVE 2

- 1 Bij opgave 2 zien jullie het rekenrek. Dat hebben jullie al gehad. We gebruiken nu alleen de bovenste rij. Hoeveel kralen zijn er op de bovenste rij? (10) Zet 7 op. 7 kralen aan de ene kant, hoeveel aan de andere kant? (3) Wijs aan. Ja, 10 gesplitst in 7 (wijs aan) en 3 (wijs aan). Doe een paar voorbeelden samen. Laat gebruikmaken van de 5-structuur, net als bij de eierdoos.
- 2 Een kind dat op een observatiepunt uitvalt, komt in aanmerking voor verlengde instructie.

ZELFSTANDIG WERKEN

15

- 1 Benoem wie verlengde instructie volgt.
- 2 Licht de opgaven kort toe. Ook bij opgave 3 splits je 10. Hoeveel eieren onder de doek? Probeer niet te tellen. Hoeveel eieren zie je? (4) Hoeveel eieren zitten er dan onder de doek? Vul het splitschema in. Als je het niet meer weet, kijk dan naar de Hulp. Splits bij opgave 4, 5 en 6 steeds 10.
- 3 Stimuleer zo ver mogelijk door te werken.
- 4 Bespreek wie wat gaat doen als hij klaar is.

VERLENGDE INSTRUCTIE

10

Ga na waarom het kind verlengde instructie nodig heeft. Pas de instructie hierop aan.

- 1 Pak het rekenrek erbij. Hoeveel kralen op bovenste rij? (10) De onderste rij doet niet mee. We werken alleen met de bovenste 10 kralen. We gaan splitsen. Zet 6 op. Hoeveel heb ik opgezet? (6) Wijs de kralen rechts aan. Hoeveel kralen zie je hier? (4) 10 is gesplitst in 6 en 4. Wijs kralen links en rechts aan.
- 2 Laat dit in tweetallen oefenen.
- 3 Gaat het goed? Laat dan de kralen rechts bedekken. De een zet een getal op (bijv. 3) en bedekt de rest met een hand (7). De ander redeneert: '10 gesplitst in 3 en 7, want er zijn nog 2 rode en 5 witte kralen onder de hand.'
- 4 Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in.

REFLECTIE

05

- 1 Bedenk 2 splitsingen van 10. (bijvoorbeeld: 10 in 5 en 5) Schrijf de splitsingen op je wisbordje.
- 2 Bespreek de splitsingen in tweetallen. Kloppen jullie splitsingen?

CONDITIETRAINING

20

Doel: blok 3, doel 3. Het kind oefent de splitsingen van 8 en 9.

4 splits 10.

$10 \begin{cases} 7 \\ 3 \end{cases}$	$10 \begin{cases} 4 \\ 6 \end{cases}$	$10 \begin{cases} 8 \\ 2 \end{cases}$
$10 \begin{cases} 2 \\ 8 \end{cases}$	$10 \begin{cases} 1 \\ 9 \end{cases}$	$10 \begin{cases} 5 \\ 5 \end{cases}$

5 splits 10.

$10 \begin{cases} 3 \\ 7 \end{cases}$	$10 \begin{cases} 5 \\ 5 \end{cases}$	$10 \begin{cases} 4 \\ 6 \end{cases}$	$10 \begin{cases} 9 \\ 1 \end{cases}$
$10 \begin{cases} 8 \\ 2 \end{cases}$	$10 \begin{cases} 2 \\ 8 \end{cases}$	$10 \begin{cases} 6 \\ 4 \end{cases}$	$10 \begin{cases} 7 \\ 3 \end{cases}$

6 splits 10. bijvoorbeeld:

$10 \begin{cases} 9 \\ 1 \end{cases}$	$10 \begin{cases} 8 \\ 2 \end{cases}$	$10 \begin{cases} 7 \\ 3 \end{cases}$	$10 \begin{cases} 6 \\ 4 \end{cases}$	$10 \begin{cases} 5 \\ 5 \end{cases}$
$10 \begin{cases} 4 \\ 6 \end{cases}$	$10 \begin{cases} 3 \\ 7 \end{cases}$	$10 \begin{cases} 2 \\ 8 \end{cases}$	$10 \begin{cases} 1 \\ 9 \end{cases}$	$10 \begin{cases} 0 \\ 10 \end{cases}$

GELEIDE INSTRUCTIE

10

Combinatiegroep: laat de hoogste groep starten met de conditietraining. Zo heb je ruimte voor de instructie met de laagste groep. Bespreek de reflectie op een moment naar keuze.

- 1 Lees het doel, verwijst terug naar de vorige les en bekijk het filmpje nog een keer.
- 2 Laat een eierdoos met 4 eieren zien. *Er kunnen 10 eieren in deze eierdoos. Er zitten er al 4 in. We vullen aan tot de doos vol is. Hoeveel kunnen er nog bij?* (6)
- 3 *We kunnen dit ook opschrijven in een som, kijk maar. $4 + \dots = 10$ Wat betekent deze 4? (eieren die al in de doos zitten) Wat betekent die +? (Er komen nog eieren bij, we maken de doos vol.) Hoeveel eieren kunnen we erbij doen om de doos vol te maken?* (6) *Aan welke splitsing kun je denken?* (10 in 4 en 6) *Schrijf de 6 op. 6, dat zijn dus de 6 eieren die erbij zijn gekomen. Wat betekent de 10?* (alle eieren, een volle doos)
- 4 Herhaal dit nog een paar keer met andere aantallen.
- 5 Start ook eens andersom, met de som. ($7 + \dots = 10$) *Hoeveel eieren zitten in de doos?* (7) *Waar zie ik dat in de som? Hoeveel kunnen er nog bij?* (3) *Waar schrijf ik dat? Hoeveel eieren zitten dan in de doos?* (10) *Waar zie ik dat in de som?*
Geef denktijd en laat denkpapier gebruiken.

DENKVRAAG

Een eierdoos waar 10 eieren in passen, is handig bij de splitsingen van 10. Waaraan kun je nog meer denken bij de splitsingen van 10? (bijv.: je 2 handen of de bovenste rij van het rekenrek)

OPGAVE 1

- 1 Maak tweetallen. In het leerwerkboek zie je een som. Je ziet in de som hoeveel eieren er al in de eierdoos zitten. Jullie doen dat aantal fiches in de doos. Kijk hoeveel er nog bij kunnen. Denk aan de splitsing van 10. Je hoeft de fiches er niet echt bij te doen. Vul het aantal in bij de som.

OPGAVE 2

- 1 Kijk naar de Hulp. We gaan weer aanvullen tot 10. Nu doen we dat met het rekenrek. We gaan kijken hoe je het antwoord snel kunt weten. Zet 3 op. Hoeveel kralen kunnen er nog bij om de 10 vol te maken? Denk aan de splitsing van 10. Aan deze kant 3, hoeveel aan de andere kant? (7)
- 2 Je kunt dus denken aan de splitsing van 10. Dat kun je invullen in het splitschema. Vul het splitschema in. Er zijn 10 kralen op de bovenste rij. 3 aan de ene kant, 7 aan de andere kant.

Lesdoel

Materialen

Splitsen

Het kind kan de splitsing van 10 maken zonder te tellen en kan aanvullen t/m 10 met behulp van de splitsing van 10:

- de splitsing van 10 (les 6);
- aanvullen t/m 10 met behulp van de splitsing van 10 (les 7).

Rekenwoordenschat

- het aanvullen

- leerwerkboek blz. 16-17
- antwoordenboek blz. 16-17
- conditietraining blz. 16-17
- observatieformulier

Extra

- instructie: eierdoos met 10 eieren (voor de leerkracht); eierdoos met 10 fiches (of blokjes) en klassikaal rekenrek, (per tweetal)
- verlengde instructie: rekenrek (voor de leerkracht)

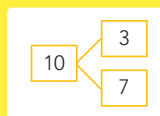
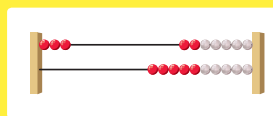
BLOK 4

LES 7

DOEL 3

- je leert aanvullen tot en met 10 met de splitsing van 10.
- je weet het antwoord zonder te tellen.

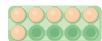
HULP

$3 + 7 = 10$

1

maak de sommen.

$6 + \dots = 10$

$3 + \dots = 10$

$5 + \dots = 10$

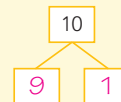
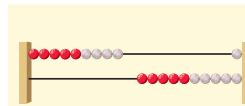
$8 + \dots = 10$

$4 + \dots = 10$

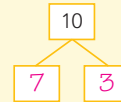
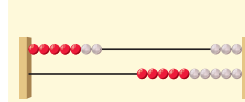
$1 + \dots = 10$

2

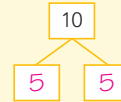
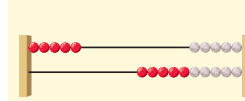
wat hoort bij elkaar?

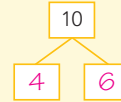
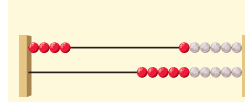
$9 + \dots = 10$

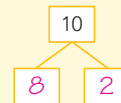
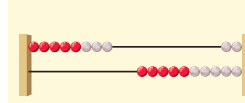
$7 + \dots = 10$

$5 + \dots = 10$

$4 + \dots = 10$

$8 + \dots = 10$

OBSERVATIE

- Kan het kind aanvullen t/m 10?
- Begrijpt het kind dat aanvullen t/m 10 kan met de splitsing van 10?
- Begrijpt het kind de notatie bij het aanvullen (betekenis van de getallen en de symbolen in relatie tot het plaatje en/of verhaal)?

geleide instructie	10
zelfstandig werken	25
↳ verlengde instructie	
reflectie	05
conditietraining	20

3 splits en maak de sommen.

10 splits into 5 and 5. $5 + 5 = 10$

10 splits into 6 and 4. $6 + 4 = 10$

10 splits into 1 and 9. $1 + 9 = 10$

10 splits into 7 and 3. $7 + 3 = 10$

10 splits into 2 and 8. $2 + 8 = 10$

4 splits en maak de sommen.

$9 + 1 = 10$ $2 + 8 = 10$ $7 + 3 = 10$ $6 + 4 = 10$ $5 + 5 = 10$

5 maak de sommen. bijvoorbeeld:

$5 + 5 = 10$ $6 + 4 = 10$ $1 + 9 = 10$ $3 + 7 = 10$ $8 + 2 = 10$

- Maar je kunt het ook in een som opschrijven. ($3 + \dots = 10$) 3 kralen opgezet, als ik deze 7 erbij schuif, dan heb ik 10 kralen bij elkaar. Wat betekent de 3? (kralen die al opgezet waren) Wat betekent de 7? (kralen die ik erbij schuif) En de 10? (zoveel kralen zijn het bij elkaar)
- Je kunt bij aanvullen tot 10 dus altijd denken aan de splitsing van 10: hoeveel nog aan de andere kant?
- De kinderen maken opgave 2 zelfstandig.
- Een kind dat op een observatiepunt uitvalt, komt in aanmerking voor verlengde instructie.

ZELFSTANDIG WERKEN

- Benoem wie verlengde instructie volgt.
- Licht de opgaven kort toe. Bij opgave 3 en 4 maak je de splitsing en vul je de som in. Bij opgave 5 bedenk je zelf sommen.
- Stimuleer zo ver mogelijk door te werken.
- Bespreek wie wat gaat doen als hij klaar is.

VERLENGDE INSTRUCTIE

Ga na waarom het kind verlengde instructie nodig heeft. Pas de instructie hierop aan.

- Pak het rekenrek erbij. Laat een kind 4 opzetten. Welke splitsing van 10 hoort erbij? (10 in 4 en 6; 4 links en 6 rechts) Hoe kun je dat snel zien? (1 rode en 5 witte)
- Daar kunnen we ook een som van maken. Er zijn 4 kralen opgezet. Hoeveel moet ik erbij doen om 10 te krijgen? Schrijf op: $4 + \dots = 10$. Wat betekent die 4? (kralen die al zijn opgezet) En de lege plek? (kralen die we erbij doen tot we 10 hebben) Hoeveel zijn er dat? (6) Vul in. Wat betekent die 10? (alle kralen, 10 kralen)
- Start ook andersom, met de som. ($7 + \dots = 10$) Hoe gaat het verhaal met het rekenrek bij deze som? Hoeveel kralen zijn er al opgezet? (7) Waar zie ik dat in de som? Hoeveel kunnen er nog bij van de bovenste rij? (3) Waar schrijf ik dat? Hoeveel kralen zijn het dan bij elkaar? (10) Waar zie ik dat in de som?
- Herhaal dit nog een paar keer met andere getallen.
- Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in.

REFLECTIE

- Hoe weet je hoeveel eieren er nog bij kunnen in een eierdoos? (Door te denken aan de splitsing van 10.)

CONDITIETRAINING

Drempel 1: rekenen t/m 10, bouwsteen A: splitsen.
Doel: het kind kan 4, 5, 6 en 7 vlot splitsen. Zet bij opgave 1 de timer op 1 minuut, zie verder het blokmenu voor instructies.

WARMING-UP

10

Combinatiegroep: kijk in het katern
Combinatiegroepen van de hoogste groep
voor een gezamenlijke warming-up.

Onderwerp: wat kost meer?

- 1 Laat steeds een afbeelding zien, in totaal zijn er 6 afbeeldingen. Op elke afbeelding zien de kinderen 2 voorwerpen met een prijs, links met 1 vinger onder het kaartje, en rechts met 2 vingers onder het kaartje. De bedragen zijn t/m 10 euro. Het bedrag is ook te zien in munten en biljetten. Vraag steeds: *Wat is meer?* Steek het goede aantal vingers omhoog.

GELEIDE INSTRUCTIE

10

Combinatiegroep: laat de hoogste groep starten met de conditietraining. Zo heb je ruimte voor de instructie met de laagste groep. Bespreek de reflectie op een moment naar keuze.

- 1 Bekijk samen het doel en de leerlijn.
- 2 Deel het geld uit. Verken de verschillende munten en het biljet van 5. *Zijn alle munten hetzelfde?* (nee) *Welke verschillen zie je?* (De ene munt heeft een gele rand de andere niet, op de ene munt staat een 1 en op de andere een 2, de ene munt is groter dan de andere.) *Wat betekenen die 1 en die 2?* (1 en 2 euro) *Welk getal staat er op het biljet?* (5) *Wat betekent die 5?* (dat dit biljet 5 euro waard is)
- 3 Leg nu eens samen 5 euro in munten neer. Vraag steeds of het ook nog anders kan. Dit is steeds 5 euro waard. Leg nu 6 euro neer en gebruik zo weinig mogelijk munten of biljetten. Ga na of de kinderen de oplossing via 1 biljet van 5 zien. Leg nu 8 euro neer. Ga na of ze nu allemaal het 5-eurobiljet met 1 munt van 2 euro en 1 munt van 1 euro gebruiken. Oefen op dezelfde manier met nog een aantal bedragen.

EXTRA

Richt een klein winkeltje of kraampje in. De kinderen kunnen prijskaartjes maken voor spullen uit de klas, of zelf spullen meenemen van huis (pen, potlood, speelgoed). Een schoenendoos kan dienst doen als kassa voor de 'verkopers' en verder zijn er 1 of 2 portemonneetjes nodig met geld voor de 'klanten'.

DENKVRAAG

Je maakt alle bedragen t/m 10 euro met niet meer dan 2 munten en/of biljetten. Bij welke bedragen lukt dat niet? (8 en 9 euro, daar heb je 1 biljet en 2 muntstukken nodig). Laat de bedragen met munten en biljetten samenstellen.

Lesdoel

Materialen

Geld

- Het kind kan bedragen t/m 10 euro herkennen en samenstellen, met munten van 1 en 2 euro en biljetten van 5 euro:
- herkennen met de steun van munten en biljetten (les 8);
- met zo min mogelijk munten en biljetten (les 9).

Rekenwoordenschat

- het bedrag • de euro
- het biljet • de munt

- leerwerkboek blz. 18-19
- antwoordenboek blz. 18-19
- conditietraining blz. 18-19
- observatieformulier

Extra

- instructie: speelgoedgeld: munten van 1 euro en 2 euro, biljetten van 5 euro (per kind)
- verlengde instructie: 2 dobbelstenen

BLOK 4

LES 8

DOEL 4

• je leert bedragen tot en met 10 euro herkennen en samenstellen.

HULP

1

welk bedrag is goed?

2

hoeveel euro?

2 coins (2 euro each)	1 bill (5 euro) + 1 coin (2 euro)	1 bill (10 euro)	1 coin (1 euro) + 2 coins (2 euro each)
4 euro	7 euro	10 euro	5 euro
2 coins (2 euro each) + 1 coin (2 euro)	1 coin (2 euro) + 1 coin (1 euro)	1 bill (5 euro)	1 coin (1 euro)
6 euro	3 euro	5 euro	5 euro

OBSERVATIE

- Begrijpt het kind de waarde van de munten van 1 en 2 euro en het biljet van 5 euro?
- Kan het kind de bedragen t/m 10 euro samenstellen met de munten en de biljetten van 5 euro?

warming-up	⌚ 10
geleide instructie	⌚ 10
zelfstandig werken	⌚ 15
↳ verlengde instructie	
reflectie	⌚ 05
conditietraining	⌚ 20

3 welk bedrag is goed?

6 euro, 7 euro, 9 euro, 5 euro

4 samen 10 euro.

5 maak het bedrag met 3.

5 euro, 6 euro, 7 euro

OPGAVE 1

- 1 Bespreek de Hulp. Kijk naar de plaatjes. Wat betekent de 7? (het bedrag dat je moet betalen) Wijs een munt van 2 euro aan. Wat betekent de 2? (2 euro) Wijs een biljet van 5 euro aan. Wat betekent de 5? (5 euro)
- 2 De kinderen maken opgave 1 en mogen het speelgoedgeld gebruiken in deze les.

OPGAVE 2

- 1 Hoeveel euro? Tel het geld en vul het bedrag in.
- 2 Een kind dat op een observatiepunt uitvalt, komt in aanmerking voor verlengde instructie.

ZELFSTANDIG WERKEN

⌚ 15

- 1 Benoem wie verlengde instructie volgt.
- 2 Licht de opgaven kort toe. Bij opgave 3 kijk je wat er op het prijskaartje staat en verbind je dat met het goede bedrag. Bij opgave 4 kijk je wat samen 10 euro is. Bij opgave 5 zet je steeds een rondje om precies 3 munten en biljetten waarmee je het bedrag kunt maken.
- 3 Stimuleer zo ver mogelijk door te werken.
- 4 Bespreek wie wat gaat doen als hij klaar is.

VERLENGDE INSTRUCTIE

⌚ 10

Ga na waarom het kind verlengde instructie nodig heeft. Pas de instructie hierop aan.

- 1 Leg 1 biljet van 5 euro links op tafel. Leg rechts 1 munt van 1 euro en 1 munt van 2 euro. Wijs het biljet van 5 euro aan. Wat betekent de 5 op het biljet? (5 euro) Wat betekent de 2 op de munt? (2 euro) Wat is meer waard? (het biljet van 5 euro)
- 2 Leg een biljet van 5 euro op tafel. Leg met munten evenveel geld neer. Wat leggen de kinderen neer? Ga de verschillende oplossingen na. Kan het nog anders? Herhaal dit met 7 en 9 euro. Gebruiken de kinderen nu allemaal het 5-eurobiljet?
- 3 Gooi met 2 dobbelstenen. (Gooi bij uitkomst 11 of 12 opnieuw.) Hoeveel is het samen? Leg het bedrag neer. Kan het ook anders? Kan het met minder?
- 4 Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in.

REFLECTIE

⌚ 05

- 1 Maakt tweetallen. Wat kun je kopen voor 10 euro? Laat de kinderen enkele minuten zelf nadenken en in tweetallen de antwoorden bespreken. Bespreek de antwoorden klassikaal. Let er vooral op of kinderen een enigszins realistisch beeld hebben bij het bedrag van 10 euro.

CONDITIETRAINING

⌚ 20

Doel: blok 3, doel 4. Het kind oefent kloktijden te bepalen, bij halve uren.

GELEIDE INSTRUCTIE

10

Combinatiegroep: laat de hoogste groep starten met de conditietraining. Zo heb je ruimte voor de instructie met de laagste groep. Bespreek de reflectie op een moment naar keuze.

- 1 Lees het doel en verwijst terug naar de vorige les.
- 2 Maak tweetallen. De kinderen spelen een variant van het eurospel. Deel willekeurig munten en biljetten per tweetal uit. Zorg dat elk tweetal minstens 5 munten van 1 euro heeft en 1 biljet van 5 euro. *Ik zeg een getal onder de 10. Leg het zo snel mogelijk in munten en biljetten. Klaar? Ga naast je stoel staan. Bespreek steeds na. Laat een tweetal hun oplossing zien. Wie heeft er meer munten of biljetten gebruikt? Wie minder?*

DENKVRAAG

Waarom zijn er niet alleen munten, maar ook biljetten om mee te betalen? (Biljetten zijn er voor grotere bedragen. Ze zijn lichter en nemen minder ruimte in je portemonnee in. Als je voor 100 euro aan munten mee moet nemen, dan heb je een grote portemonnee nodig!)

OPGAVE 1

- 1 Bespreek de Hulp. Het gaat er in deze les om, om het bedrag met zo min mogelijk munten of biljetten samen te stellen. *We zeggen dan met het minste geld. Dat betekent met zo min mogelijk munten en biljetten, het juiste bedrag maken.*
- 2 De kinderen kruisen bij opgave 1 het vakje aan met het juiste bedrag en met zo min mogelijk munten of biljetten.

OPGAVE 2

- 1 Kleur het bedrag met zo min mogelijk munten en biljetten.
- 2 Een kind dat op een observatiepunt uitvalt, komt in aanmerking voor verlengde instructie.

Lesdoel

Materialen

Geld

- Het kind kan bedragen t/m 10 euro samenstellen, met munten van 1 en 2 euro en biljetten van 5 euro:
 - met de steun van munten en biljetten (les 8);
 - met zo min mogelijk munten en biljetten (les 9).

- leerwerkboek blz. 20-21
- antwoordenboek blz. 20-21
- conditietraining blz. 20-21
- observatieformulier

Extra

- warming-up: speelgoedgeld: 5 munten van 1 euro, 2 munten van 2 euro, 2 biljetten van 5 euro (per tweetal)
- verlengde instructie: speelgoedgeld: 10 munten van 1 euro, 5 munten van 2 euro en 2 biljetten van 5 euro (per kind)

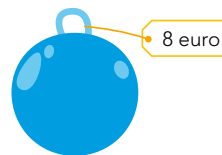
BLOK 4

LES 9

DOEL 4

- je leert bedragen tot en met 10 euro samenstellen met zo min mogelijk munten en biljetten.

HULP

1

maak het bedrag.

doe het met zo min mogelijk.

5 euro

2 euro 2 euro 1 euro

5 euro banknote

7 euro

5 euro banknote 2 euro coin

5 euro banknote 1 euro coin 1 euro coin

3 euro

2 euro coin 1 euro coin

1 euro coin 1 euro coin 1 euro coin

9 euro

5 euro banknote 2 euro coin 1 euro coin 1 euro coin

5 euro banknote 2 euro coin 2 euro coin

2

maak het bedrag.

doe het met zo min mogelijk.

4 euro

5 euro banknote 2 euro coin 2 euro coin 2 euro coin 1 euro coin 1 euro coin 1 euro coin

6 euro

5 euro banknote 2 euro coin 2 euro coin 2 euro coin 1 euro coin 1 euro coin 1 euro coin

8 euro

5 euro banknote 2 euro coin 2 euro coin 2 euro coin 1 euro coin 1 euro coin 1 euro coin

5 euro

5 euro banknote 2 euro coin 2 euro coin 2 euro coin 1 euro coin 1 euro coin 1 euro coin

OBSERVATIE

Kan het kind de bedragen t/m 10 euro samenstellen met steeds zo min mogelijk munten en biljetten?

geleide instructie	10
zelfstandig werken	25
↳ verlengde instructie	
reflectie	05
conditietraining	20

ZELFSTANDIG WERKEN

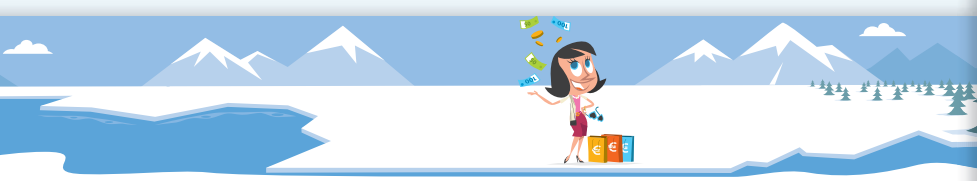
25

- 1 Benoem wie verlengde instructie volgt.
- 2 Licht de opgaven kort toe. Bij opgave 3 kijk je eerst hoeveel het kost. Kleur dan zo min mogelijk munten en biljetten. Bij opgave 4 maak je steeds 10 euro met de hoeveelheden die aangegeven staan.
- 3 Stimuleer zo ver mogelijk door te werken.
- 4 Bespreek wie wat gaat doen als hij klaar is.

VERLENGDE INSTRUCTIE 10

Ga na waarom het kind verlengde instructie nodig heeft. Pas de instructie hierop aan.

- 1 Ga na of de kinderen de betekenis van de munten en het biljet begrijpen en bespreek de waarde van de munten van 1 en 2 euro en het 5-eurobiljet. Leg 1 biljet van 5 euro links op tafel en rechts 3 munten van 1 euro. Hoeveel geld ligt er links? (5 euro) En rechts? (3 euro) Wat is het meeste waard? (het biljet van 5 euro) Herhaal met nog een paar voorbeelden en bespreek op dezelfde manier na.
- 2 Ga na of de kinderen een bedrag tot 10 euro kunnen samenstellen. Leg 4 euro neer. Controleer de oplossingen. Hoeveel munten heb je gebruikt? Kan het ook anders? Hoeveel munten heb je nu gebruikt? Bij welke gebruik je zo min mogelijk munten? Leg 7 euro neer. Controleer de oplossingen. Hoeveel heb je gebruikt? Kan het ook anders? Hoeveel heb je nu gebruikt? Hoe leg je 7 euro neer met zo min mogelijk? Leg 8 euro neer en gebruik zo min mogelijk munten of biljetten. Zien ze de oplossing via 1 biljet van 5 euro? Leg nu 6 euro neer. Gebruiken de kinderen nu allemaal het 5-eurobiljet? Ga na of de kinderen het ook zonder het speelgoedgeld kunnen. Laat ze anders het speelgoedgeld in deze les nog gebruiken.
- 3 Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in.

3

wat kost het?

hoe kan het met zo min mogelijk munten en biljetten?

 1 euro	 3 euro	 2 euro	 4 euro
 6 euro	 9 euro	 7 euro	 8 euro

4

maak steeds 10 euro.

met 5 	met 6 	met 7
---	---	---

REFLECTIE

05

- 1 Wie krijgt er zakgeld? Hoeveel krijg je per week/ maand? Wat doe je met je zakgeld? (bijv.: in je spaarpot of op de bank) Waar spaar je nu voor? Hoe duur is dat? Hoe lang denk je dat je daarvoor nog moet sparen?

CONDITIETRANING

20

Drempel 1: rekenen t/m 10, bouwsteen A: splitsen.

Doel: het kind kan 4, 5, 6 en 7 vlot splitsen. Zet bij opgave 1 de timer op 1 minuut, zie verder het blokmenu voor instructies.

INHOUD

Dit is een herhalingsles waarin je samen met de kinderen peilt in hoeverre de doelen worden beheerst. De kinderen werken zelfstandig en tonen zo per doel wat ze zonder begeleiding kunnen.

Op de linkerbladzijde worden opgaven bij doel 3 aangeboden, op de rechterbladzijde opgaven bij doel 4. Kinderen die een opgave niet begrijpen, slaan deze over en werken zelfstandig verder.

De eerste opgave op iedere bladzijde is meestal een transferopgave. Hiermee laten de kinderen zien of ze het doel ook beheersen in een andere werkvorm of context.

VERVOLG

Aan de hand van het observatieformulier en de resultaten in les 10 bepaal je wat de kinderen in les 14 gaan doen: remediëren, herhalen of verrijken (rekenplein).

Lesdoelen

Splitsen

Doel 3: het kind kan de splitsing van 10 maken zonder te tellen en kan aanvullen t/m 10 met behulp van de splitsing van 10.

Geld

Doel 4: het kind kan bedragen t/m 10 euro samenstellen, met munten van 1 en 2 euro en biljetten van 5 euro.

Materialen

- leerwerkboek blz. 22-23
- antwoordenboek blz. 22-23
- observatieformulier

Extra

- 3 kleurpotloden (per kind)

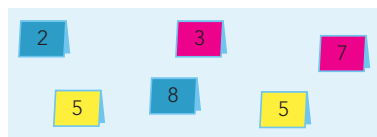
BLOK 4

LES 10

DOEL 3

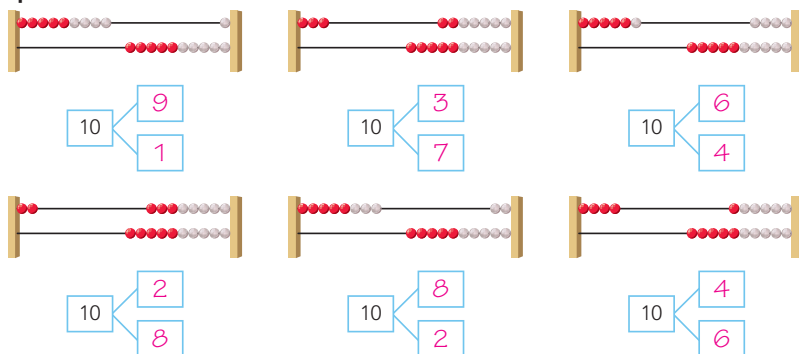
1

samen 10.

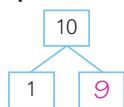
2

splits.

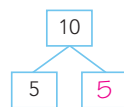

3

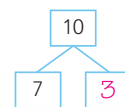
splits en maak de som.

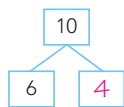
$$1 + \underline{9} = 10$$

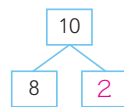
$$5 + \underline{5} = 10$$

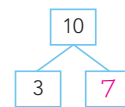
$$7 + \underline{3} = 10$$

$$6 + \underline{4} = 10$$

$$8 + \underline{2} = 10$$

$$3 + \underline{7} = 10$$

TUSSENSTAND*

OBSERVATIE

Maak het observatieformulier compleet. Richt je vooral op de kinderen die in de afgelopen week zijn opgevallen, of van wie je nog onvoldoende informatie hebt.

zelfstandig werken 50
reflectie 10

DOEL 4

1" welk bedrag is goed?

2" hoeveel euro?

3" hoe kan het met zo min mogelijk munten en biljetten?

TUSSENSTAND

ZELFSTANDIG WERKEN

50

- Vandaag kijken we of je al kunt wat je deze week hebt geleerd. Lees de doelen voor.
- We beginnen met de eerste opgave van de linkerbladzijde. Deze is een klein beetje anders dan je hebt geoefend. Probeer maar. Bespreek de opgave.
Je ziet een vak met getallen. Zoek in het vak steeds de 2 getallen die samen 10 zijn, kleur die getallen in dezelfde kleur.
- Maak alle opgaven zelfstandig af. Snap je een opgave niet, begin dan aan de volgende. Alle opgaven heb je al een keer geoefend, er is niets nieuws.
- Heb je aan het eind nog tijd over, kijk dan of je de sommen die je hebt overgeslagen, nu wel weet.
- Je mag 20 minuten aan een bladzijde werken. Daarna begin je aan de volgende bladzijde. Als je eerder klaar bent, mag je meteen door.
- Bespreek wie wat gaat doen als hij klaar is.
- Zet de timer.

REFLECTIE

10

- Kijk de opgaven zelf of klassikaal na. Als je een opgave helemaal goed hebt gemaakt, mag je het bolletje voor de opgave kleuren.
- Wijs naar de opgaven op de linkerbladzijde (doel 3). Kun je de splitsing van 10 maken? Weet je het antwoord zonder te tellen? Laat de kinderen met hun duim aangeven of het goed, nog niet zo goed of niet goed gaat.
- Doe hetzelfde met de rechterbladzijde (doel 4). Begrijp je de waarde van munten en biljetten? Kun je bedragen tot 10 euro samenstellen met steeds zo min mogelijk munten en biljetten? Laat de kinderen met hun duim aangeven of het goed, nog niet zo goed of niet goed gaat.

EXTRA

Deze les gaat over hoe iets eruitziet (aanzicht) als je er vanaf een bepaald punt naar kijkt (standpunt). Aanzichten en standpunten liggen heel dicht bij elkaar. Het is van belang dat kinderen eerst zelf handelend tot ontdekkingen komen over aanzichten voordat ze dit in afbeeldingen kunnen zien. In deze les komen beide fasen (zelf handelen en herkennen in afbeeldingen) aan bod.

Combinatiegroep: kijk in de handleiding van de hoogste groep (katern Combinatiegroepen). Hier is een aparte leshandleiding opgenomen, zodat de les aan beide groepen tegelijkertijd kan worden gegeven.

VERWONDEREN

15

- 1 Bekijk samen het doel. *Als je iets van opzij, van voor of van achter bekijkt, ziet het er vaak heel anders uit. Soms zie je niet meteen wat het is.*
- 2 Maak groepjes van 4. *We gaan een quiz spelen.* Laat de foto's van voor- en zijaanzichten van objecten zien. *Je ziet steeds een foto. Wat is het? Overleg met je groepje. Inventariseer de antwoorden en laat zien wat het object is. Wie wist het meteen? Hoe zag je het zo snel? Waar zag je het aan?*
- 3 *Concludeer samen: Als je iets van opzij, van voor of van achter bekijkt, ziet het er vaak heel anders uit.*

START

10

- 1 *Licht opgave 1 kort toe. Trek een lijn tussen de plaatjes die bij elkaar horen. Er blijft 1 voorwerp over. Dat voorwerp teken je vanaf de zijkant.*
- 2 *De kinderen werken zelfstandig aan opdracht 1.*

Lesdoel

Materialen

Meetkunde

Het kind kan een ruimtelijk figuur verbinden aan een afbeelding van een voor-, achter- of zijaanzicht.

- leerwerkboek blz. 24-25
- antwoordenboek blz. 24-25

Extra

- Doen: per viertal een eenvoudig na te tekenen voorwerp met duidelijk verschillende zij-, voor- en achterkanten, bijvoorbeeld: een beker met een oor, een schoen, een theepot, een gieter, een speelgoedauto.

BLOK 4

LES 11

DOEL

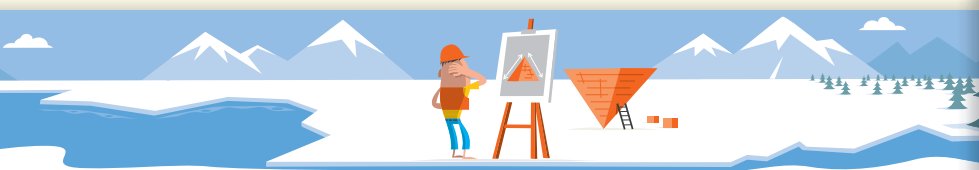
• je leert hoe iets eruitziet als je het van voren, van achteren of van opzij bekijkt.

1

waar zie je hetzelfde? welke blijft over? teken dat van opzij.

verwonderen	15
start	10
doen	20
reflectie	15

2 wat zie je?

KIJKTERUG

wie ziet wat?

DOEN

20

- Maak groepjes van 4. Laat de kinderen per 4 aan 1 tafel zitten, aan elke zijde 1 kind. Zet op elke tafel een ander object dat makkelijk na te tekenen is (zie materialen). Zet het voorwerp op ooghoogte neer, bijv. op een stapel boeken.
- Licht opgave 2 kort toe:
Wat staat er op jullie tafel? Zien jullie hetzelfde? (Aan elk tafeltje zie je allemaal hetzelfde ding, maar het ziet er niet voor iedereen hetzelfde uit.) Teken het voorwerp in je leerwerkboek vanaf de plek waar je zit. Jullie hebben 10 minuten de tijd.
- Loop rond, observeer en stel vragen. *Wat zie je? Welke kant van de schoen/gieter/theepot zie je: de voorkant, de achterkant of de zijkant? Welke kleur zie je? Waar zie je streepjes, rondjes enz.? Kijk naar de tekeningen van de anderen. Kloppen jullie tekeningen allemaal met wat je ziet? Wat moet er anders?*
- Doe nu je leerwerkboeken dicht en leg ze per groepje op een stapel. Laat het voorwerp staan. Loop met je groepje naar een andere tafel. Doe daar de leerwerkboeken open en bedenk samen waar ze lagen. Kijk goed naar de tekeningen. Waarvandaan zag je wat? Zijn jullie het eens? Ga dan zitten, dan kom ik kijken of het klopt. Als het klopt, doen jullie de boekjes weer dicht en leggen jullie ze weer op een stapel. Ga naar de volgende tafel.

REFLECTIE

15

- Besprek het Doen na. *Welk voorwerp was moeilijk om goed te tekenen? Welk was makkelijk? Bij welk voorwerp kon je snel zien waar de leerwerkboeken moesten liggen? Waarbij was dat moeilijker? Hoe kon je zien waar de leerwerkboeken moesten liggen? Besprek, indien van toepassing, een opvallende observatie na. Misschien was er 1 groepje waar het niet zo duidelijk was. Hoe kwam dat? Lag dat aan het voorwerp of aan de tekeningen?*
- De kinderen maken de Kijk terug in het werkboek. Licht de opgave toe. *Wijs een kind aan op de tekening. Ziet dit meisje de beer van voren of van de zijkant? En hoe is dat met deze jongen? Trek lijnen. Je mag elkaar helpen.*
- Besprek de opgave na. *Waar zag je het aan dat het de voorkant / rechterzijkant / linkerzijkant / achterkant was?*
- Concludeer dat wat je ziet, afhangt vanaf welke kant je het bekijkt.

ZELFSTANDIG WERKEN

60

- 1 Vandaag krijgen jullie een toets over wat je hebt geoefend in de conditietraining. Er zit niets nieuws in deze toets.
- 2 Je mag maximaal 10 minuten aan een opgave werken. Daarna begin je aan de volgende opgave. Als je eerder klaar bent, mag je meteen naar de volgende opgave.
- 3 Bespreek wie wat gaat doen als hij klaar is.
- 4 Zet de timer.

Lesdoelen

Oriëntatie getallen

- Het kind kent de volgorde van de getalsymbolen t/m 30.

Optellen en aftrekken

- Het kind kan eenvoudige optel- en aftrekcontexten t/m 10 koppelen aan het plus- en mintekenen.

Splitsen

- Het kind kent de splitsingen van 8 en 9.

Tijd

- Het kind kan kloktijden bepalen, bij halve uren.

BLOK 4

TOETS

1 2

1a van klein naar groot.

13 4
21

4 13 21

9 14
26

9 14 26

9 12
21

9 12 21

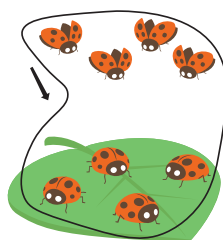
1b welk getal?

17 18 19 20 21

26 27 28 29 30

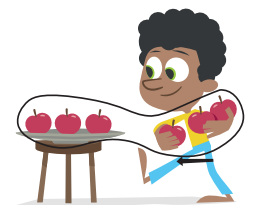
2 wat is de som?

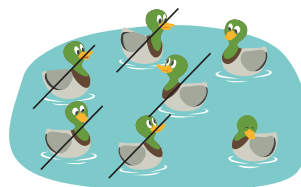
som: $4 + 4 = 8$
8 beestjes

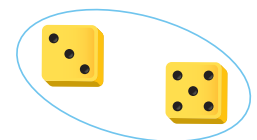
som: $5 - 3 = 2$
2 vogels

som: $3 + 3 = 6$
6 appels

som: $7 - 5 = 2$
2 eenden

som: $3 + 5 = 8$
8 stippen

GAVERDER →

- toetsboek blok 4

zelfstandig werken

60

BEOORDELING EN VERVOLG

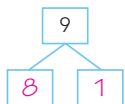
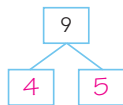
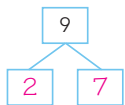
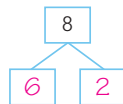
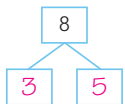
- 1 Bespreek in les 15 de toetsopgaven met de kinderen die een opvallend of onvoldoende toetsresultaat hebben behaald.
- 2 Kinderen met een toetsscore > 90% per toetsdoel, komen in aanmerking voor compacting en een verrijkingsprogramma.
- 3 Plan extra rekentijd in voor kinderen die een doel nog niet beheersen. Gebruik hiervoor de remediëring in les 13 of 14 van het vorige blok.
- 4 Van iedere toets is een schaduwtoets beschikbaar.

1 2

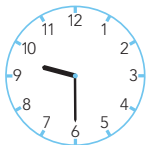
3

splits.

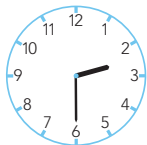

4

hoe laat is het?

half 10

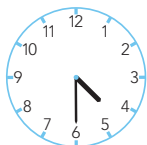
half 3

half 1

half 8

half 5

KLAAR!

LESVOORBEREIDING

Bepaal het startniveau van de kinderen:

- met jouw observatiegegevens;
- met de score van les 5*.

De kinderen kunnen zelf per doel hun score opzoeken.

- alle bolletjes gekleurd: verrijken: rekenplein 13
- 1 of 0 bolletjes gekleurd: remediëren: les 13 (met leerkracht)
- overige scores: herhalen: les 13 (zelfstandig)

* Mocht uit de observatiegegevens van het kind een ander beeld blijken, pas dan het startniveau aan.

ZELFSTANDIG WERKEN

60

- 1 Benoem welke kinderen naar het rekenplein gaan en wie met jou gaan remediëren. De anderen kunnen zelfstandig de opgaven van de les maken. *Op het rekenplein mag je zelf weten met welke opgave je begint en welke je daarna maakt.* In de handleiding bij les 15 vind je uitleg bij de rekenplein-opgaven.
- 2 Licht de opgaven kort toe. Bij doel 2: bij opgave 1 zoek je de + 1-, + 2- en dubbelsommen. Kruis ze aan. Alleen deze sommen maak je. Je maakt dus niet alle sommen. Bij opgave 2 doe je hetzelfde met - 1- en - 2-sommen. Bij opgave 3 mag je zelf sommen bedenken.
- 3 Bespreek wie wat gaat doen als hij klaar is. Na remediëring en/of herhaling kunnen de kinderen verder naar het rekenplein.

Ga na waarom het kind remediëring nodig heeft. Pas de remediëring hierop aan.

REMEDIERING DOEL 1

- 1 Bij het opzetten en aflezen van hoeveelheden t/m 10 op de bovenste rij van het rekenrek leren de kinderen vaste getalbeelden op het rek te herkennen. Oefen een aantal getalbeelden t/m 10 op het rekenrek. Welke getalbeelden herkent het kind al?
- 2 Oefen het opzetten van hoeveelheden t/m 10. *Als je 5 of minder kralen moet opschuiven, doe je dit in 1 greep.* Oefen dit eerst met getallen onder de 5. *Als je getallen boven de 5 moet opschuiven, doe je dit in maximaal 2 grepen.* Oefen dit met getallen boven de 5. Leg daarbij steeds de nadruk op het verwoorden. *Zet 7 op.* Laat eerst verwoorden. *Eerst 5 rode, dan nog 2 witte kralen. Dan pas doen. Wat zie je?* (Ik zie 5 en 2, dat is 7.)
- 3 8 en 9 kan op 2 manieren verwoord worden:
 - 8: ik zie 5 rode kralen en 3 witte kralen, dat is 8. *Of: ik zie 2 witte kralen die over zijn, 8.*
 - 9: ik zie 5 rode kralen en 4 witte kralen, dat is 9. *Of: ik zie 1 witte kraal die over is, 9.*

Lesdoelen

Materialen

Oriëntatie getallen

- Doel 1: het kind kan hoeveelheden t/m 10 opzetten en aflezen op het rekenrek.

Optellen en aftrekken

- Doel 2: het kind herkent + 1-, + 2-, - 1-, - 2-sommen en dubbelsommen (optellen) en weet het antwoord zonder te tellen.

- leerwerkboek blz. 26-27
- antwoordenboek blz. 26-27
- observatieformulier

Extra

- remediëring doel 1: klassikaal rekenrek (leerkracht) en rekenrek (per kind)

BLOK 4

LES 13

DOEL 1

1

hoeveel?

2

hoeveel?

3

zet een streep.

In deze les remediëren, herhalen of verrijken de kinderen de doelen uit de eerste week, afhankelijk van jouw observaties en de resultaten in les 5. Op de linkerbladzijde worden opgaven rond doel 1 aangeboden, op de rechterbladzijde opgaven rond doel 2.

De eerste opgave op iedere bladzijde is een transferopgave. In deze opgave laten de kinderen zien of zij het doel ook beheersen in een andere werkvorm of context.

OBSERVATIE

Bekijk het observatieformulier. Richt je remediëring op de observatiepunten die nog onvoldoende worden beheerst.

zelfstandig werken

DOEL 2

1 zoek + 1, + 2 en dubbelsommen en maak deze.

☒ $8 + 2 = 10$	☒ $9 + 1 = 10$	☒ $2 + 2 = 4$	☐ $3 + 6 = \dots$
☒ $3 + 3 = 6$	☒ $6 + 2 = 8$	☒ $5 + 2 = 7$	☐ $5 + 4 = \dots$
☒ $4 + 4 = 8$	☒ $4 + 1 = 5$	☒ $5 + 1 = 6$	☒ $4 + 4 = 8$
☒ $6 + 1 = 7$	☐ $5 + 3 = \dots$	☐ $6 + 3 = \dots$	☒ $4 + 2 = 6$

2 zoek - 1 en - 2 en maak deze.

☒ $3 - 2 = 1$	☐ $4 - 4 = \dots$	☒ $4 - 2 = 2$	☒ $6 - 2 = 4$
☒ $7 - 1 = 6$	☒ $6 - 2 = 4$	☒ $10 - 1 = 9$	☒ $5 - 2 = 3$
☒ $8 - 2 = 6$	☐ $10 - 3 = \dots$	☒ $9 - 1 = 8$	☐ $5 - 4 = \dots$
☐ $9 - 3 = \dots$	☒ $10 - 2 = 8$	☐ $7 - 6 = \dots$	☒ $6 - 1 = 5$
☒ $9 - 2 = 7$	☒ $8 - 2 = 6$	☒ $9 - 2 = 7$	☒ $7 - 2 = 5$

3 bedenk zelf en maak de sommen.

- 1	- 2	dubbel
$6 - 1 = 5$	$9 - 2 = 7$	$5 + 5 = 10$
$- 1 = \dots$	$- 2 = \dots$	$+ \dots = \dots$
$- 1 = \dots$	$- 2 = \dots$	$+ \dots = \dots$
$- 1 = \dots$	$- 2 = \dots$	$+ \dots = \dots$
$- 1 = \dots$	$- 2 = \dots$	$+ \dots = \dots$
$- 1 = \dots$	$- 2 = \dots$	$+ \dots = \dots$
+ 1	+ 2	
$3 + 1 = 4$	$5 + 2 = 7$	
$+ 1 = \dots$	$+ 2 = \dots$	
$+ 1 = \dots$	$+ 2 = \dots$	
$+ 1 = \dots$	$+ 2 = \dots$	
$+ 1 = \dots$	$+ 2 = \dots$	
$+ 1 = \dots$	$+ 2 = \dots$	

- 4 Observeer of het kind getallen boven de 5 in maximaal 2 grepen opzet en op de juiste manier verwoord. Als een kind de kralen 1 voor 1 telt, laat dan een ander kind vertellen hoe het handiger kan.
- 5 Voor volgende doelen is dit doel een basisvereiste, daarom moet dit veel geoefend worden. Oefen samen met de kinderen het aflezen van hoeveelheden. Laat kinderen ook in twee- of drietallen oefenen met de opgaven uit les 1. Gebruik eventueel flitskaarten.

REMEDIERING DOEL 2

Heen en terug tellen in sprongen van 1 en 2 t/m 10 vanaf een willekeurig getal

- 1 Noem een getal en vraag de kinderen welk getal ervoor ligt en erna. Ze noemen daarna het stukje telrij.
Bijv.: ... $\leftarrow 6 \rightarrow$... : $5 \leftarrow 6 \rightarrow 7$ Noem een getal. De kinderen maken een sprong van 2 terug. Bijv.: $3 \leftarrow 5$. Noem een getal. De kinderen maken een sprong van 2 verder. Bijv.: $5 \rightarrow 7$.

Dubbelen (t/m dubbel 5)

- 1 Zet dubbelen op op het rek. Laat benoemen wat ze zien en hoeveel kralen. Bijv.: Zet op dubbel 3 \rightarrow dubbel 3, dat is 6.
- 2 Wanneer bovenstaande vaardigheden niet in orde zijn, dan vraagt dit om dagelijks kort oefenen. Als dit niet vlot gaat, laat dan geen sommen maken. Je slijpt dan namelijk het tellen in.
- 3 Zet 4 op een blaadje. Maak een sprong van 2 verder. Waar kom je uit? (6) Is er wat bijgekomen of afgegaan? (bijgekomen) Is het dan + of -? Hoeveel is erbij gekomen? (2) Welke som? ($4 + 2$)
- 4 Steeds als je een sprong van 2 vooruit maakt, is het een som van + 2. Die hoeft je niet te tellen, die weet je, want we hebben net nog de sprongen van 2 geoefend. Kun je een paar sommen bedenken? Welke sommen met + 2 kun jij bedenken? Laat in tweetallen om de beurt een som bedenken. De een bedenkt, de ander maakt de som.
- 5 Oefen op dezelfde manier met - 2 en de dubbelen t/m dubbel 5. Laat in tweetallen werken. De een bedenkt een - 2 som (of dubbelsom), de ander maakt de som. Steeds: Waarom weet je het antwoord zonder te tellen? (We kunnen al goed terugtellen in sprongen van 2 / we kennen de dubbelen.)

Kinderen die de remediëring/herhaling succesvol afsluiten, kunnen het volgende blok zelfstandig met de conditietraining beginnen. Is dit niet het geval, plan dan extra rekentijd.

LESVOORBEREIDING

Bepaal het startniveau van de kinderen:

- adhv jouw observatiegegevens;
- adhv de score in les 10*.

De kinderen kunnen zelf per doel hun score opzoeken:

- alle bolletjes gekleurd; verrijken: rekenplein 14;
- 1 of 0 bolletjes gekleurd : remediëren: les 14 (met leerkracht);
- overigescores:herhalen:les 14.(zelfstandig)

* Mocht uit de observatiegegevens een ander beeld blijken, pas dan het startniveau van het kind aan.

ZELFSTANDIG WERKEN

60

- 1 Benoem welke kinderen naar het rekenplein gaan en wie met jou gaan remediëren. De anderen kunnen zelfstandig de opgaven van de les maken. *Op het rekenplein mag je zelf weten met welke opgave je begint en welke je daarna maakt.* In de handleiding bij les 15 vind je uitleg bij de rekenplein-opgaven.
- 2 Bespreek wie wat gaat doen als hij klaar is. Na remediëring en/of herhaling kunnen de kinderen verder naar het rekenplein.

Ga na waarom het kind remediëring nodig heeft. Pas de remediëring hierop aan.

REMEDIËRING DOEL 3

Voor dit type opgaven is het in 1 keer overzien van hoeveelheden t/m 6 een basisvereiste. Ga na of het kind hieraan voldoet.

Splitsen van 10 zonder tellen

- 1 Laat een eierdoos met 4 eieren in de bovenste rij zien. *Hoeveel eieren zie je?* (4) *Hoe kun je dat snel zien?* (de hele rij is 5, 1 minder is 4) *Als de bovenste rij vol zit, hoeveel eieren zijn het dan?* (5)
- 2 Pak het rekenrek erbij. Het is hier iets anders dan bij de eierdoos. Kijk naar de bovenste rij. Alle kralen zitten naast elkaar. *Hoeveel kralen zijn er op de bovenste rij?* (10) *Hoeveel zijn er rood?* (5) *Hoeveel wit?* (5) *Zet 4 op.* Stel dezelfde vragen als bij de eierdoos. Kijk goed naar de kleuren.
- 3 Maak tweetallen. Herhaal dit met andere hoeveelheden. Oefen dit in tweetallen ook op het rek.
- 4 Ga pas verder, als dit vlot gaat. *Ik heb 10 eieren.* Doe er weer 4 in de eierdoos. *Hoeveel eieren zitten in de eierdoos?* (4) *Hoeveel dus eraan?* (6) *Hoe weet je dat?* (lege gaten tellen) *Hoe kun je dat vlot zien?* Laat ook nu weer gebruikmaken van de 5-structuur. x
- 5 Herhaal dit met andere hoeveelheden. Laat in tweetallen oefenen, zowel met de eierdoos als op het rek.

Lesdoelen

Materialen

Splitsen

Doel 3: het kind kan de splitsing van 10 maken zonder te tellen en kan aanvullen t/m 10 met behulp van de splitsing van 10.

Geld

Doel 4: het kind kan bedragen t/m 10 euro samenstellen, met munten van 1 en 2 euro en biljetten van 5 euro.

- leerwerkboek blz. 30-31
- antwoordenboek blz. 30-31
- observatieformulier

Extra

- remediëring doel 3: eierdoos met 10 eieren en rekenrek (voor de leerkracht)
- remediëring doel 4: speelgoedgeld: 10 munten van 1 euro, 5 munten van 2 euro, 2 biljetten van 5 euro (per kind)

BLOK 4

LES 14

DOEL 3

1

splits 10.

2

splits en maak de sommen.

In deze les remediëren, herhalen of verrijken de kinderen de doelen uit de tweede week, afhankelijk van jouw observaties en de resultaten in les 10. Op de linkerbladzijde worden opgaven rond doel 3 aangeboden, op de rechterbladzijde opgaven rond doel 4.

De laatste opgave op iedere bladzijde is een transferopgave. In deze opgave laten de kinderen zien of zij het doel ook beheersen in een andere werkvorm of context.

OBSERVATIE

Bekijk het observatieformulier. Richt je remediëring op de observatiepunten die nog onvoldoende worden beheerst.

zelfstandig werken 60

DOEL 4

1 hoe kan het met zo min mogelijk munten en biljetten?

6 euro 7 euro 5 euro 9 euro

2 maak het bedrag. doe het met zo min mogelijk.

10 euro 8 euro 4 euro 3 euro

3 welk bedrag past erbij?

8 euro 5 euro 9 euro 7 euro

Aanvullen tot 10, met behulp van de splitsing van 10

- 1 Pak het rekenrek erbij. Laat een kind 3 opzetten. *Hoeveel kralen moet ik erbij doen om 10 op te zetten? (7) Hoe kun je dat zien? (2 rode en 5 witte) Welke splitsing van 10 hoort erbij? (10 in 3 en 7; 3 links en 7 rechts)* Herhaal met andere getallen.
- 2 Maak tweetallen. Het ene kind zet een aantal op, het andere kind zegt hoeveel het er zijn en hoeveel erbij moeten om 10 te krijgen. Bij dit doel is het oefenen in tweetallen effectiever dan het maken van opgaven in het leerwerkboek.
- 3 *We kunnen hier ook een som bij maken. Er zijn 3 kralen opgezet. Hoeveel kunnen erbij tot ik 10 heb? Schrijf op: $3 + \dots = 10$. Wat betekent die 3? (opgezette kralen) En de lege plek? (kralen die we erbij doen tot we er 10 hebben) Hoeveel zijn er dat? (7) Vul in. Wat betekent die 10? (alle kralen, 10 kralen)*
- 4 Herhaal dit met andere getallen.
- 5 Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in. Als de problemen met betekenisverlening en/of reflectie nog niet zijn opgelost, is de vertaalcirkel een goed didactisch middel om hieraan te werken.

REMDIËRING DOEL 4

Voor dit doel is betekenisverlening van geld een basisvereiste. Ga na of het kind hieraan voldoet.

- 1 Ga na of de kinderen de betekenis van de 1- en 2-euromunt en het 5-eurobiljet begrijpen.
- 2 Ga na of de kinderen een bedrag tot 10 euro kunnen samenstellen met zo min mogelijk munten/biljetten. *Leg 4 euro neer. Hoe kan het anders? Laat alle mogelijkheden op tafel leggen. (2, 2 of 2,1, 1 of 1, 1, 1, 1) Waar heb ik het meeste gebruikt? (1, 1, 1, 1) Hoeveel? (4) Haal de 4 euromunten weg. Welke komt dan? (2, 1, 1) Hoeveel? (3) Welke blijft over? (2 munten van 2 euro) Je kunt 4 euro met zo min mogelijk leggen met 2 munten van 2 euro. Herhaal met 5 euro. Leg 7 euro neer en gebruik zo min mogelijk munten of biljetten. Zien ze de oplossing via 1 biljet van 5 euro?*
- 3 *Ik leg onder het kleedje 6 euro neer met zo min mogelijk. Wat heb ik neergelegd? (1 biljet van 5 euro en een 1 munt van 1 euro)* Herhaal met bijvoorbeeld 3 euro. Als het niet lukt, mogen ze het speelgoedgeld blijven gebruiken.

Kinderen die de remediëring/herhaling succesvol afsluiten, kunnen het volgende blok zelfstandig met de conditietraining beginnen.

LESVOORBEREIDING

In les 15 is er ruimte om het blok af te sluiten. Denk aan de volgende mogelijkheden:

- De kinderen die nog niet aan een rekenplein zijn toegekomen, kunnen dit nu gaan doen.
- Bespreek opgaven van de rekenpleinen na met de kinderen die al in les 13 en 14 op het rekenplein zijn gestart.
- Bespreek de toetsopgaven met de kinderen die opvallende toetsresultaten hebben behaald.

Eindig met de blokevaluatie en vooruitblik.

REKENPLEIN LES 13

De rekenplein-opgaven gaan over het doel van blok 3, les 11, en doel 2 van dit blok.

- 1 **Maak de sliert af. Maak sprongen van 2 verder. Van 1 naar 19.**
- 2 **Zet de torens op de goede volgorde van lang naar kort. De langste is nummer 1, daarna nummer 2 en de kortste nummer 3. Laat kinderen evt. een touwtje gebruiken.**
- 3 **Maak de sliert af. Maak sprongen van 2 terug. Van 18 naar 0.**
- 4 **Welk touwtje is het langst? Kleur het eerste hokje in dezelfde kleur. Welke is daarna het langst? Tip: Tel de hokjes.**

Lesdoelen

Oriëntatie getallen

- Het kind kan hoeveelheden t/m 10 opzetten en aflezen op het rekenrek.

Optellen en aftrekken

- Het kind herkent $+1$, $+2$, -1 , -2 -sommen en dubbelsommen (optellen) en weet het antwoord zonder te tellen.

Splitzen

- Het kind kan de splitsing van 10 maken zonder te tellen en kan aanvullen t/m 10 met behulp van de splitsing van 10.

Geld

- Het kind kan bedragen t/m 10 euro samenstellen, met munten van 1 en 2 euro en biljetten van 5 euro.

BLOK 4
LES 13

REKENPLEIN

„maak af.“
1 $+2$ 3 $+2$ 5 $+2$ 7 $+2$ 9 $+2$ 11 $+2$ 13 $+2$ 15 $+2$ 17 $+2$ 19

„maak af.“
18 -2 16 -2 14 -2 12 -2 10 -2 8 -2 6 -2 4 -2 2 -2 0

„van lang naar kort.“

„maak af.“
12 -2 10 -2 8 $+1$ 9 $+2$ 7 $+2$ 9 -1 8 -2 6 $+2$ 8 $+2$ 10

- leerwerkboek blz. 28-29 en 32-33
- antwoordenboek blz. 28-29 en 32-33
- toetsboek blok 4

zelfstandig werken 50
blokevaluatie en vooruitblik 10

5 *Maak de sliert af. Kijk goed welke sprong je moet maken. De sprongen variëren: + 1, - 1, + 2 en - 2. De sliert begint bij 12 en eindigt bij 10. Maakt een kind fouten onderweg, dan werken die natuurlijk door.*

REKENPLEIN LES 14

- 1 De kinderen omcirkelen het geld dat echt bestaat.
- 2 Welk getal stond onder de schelp, zodat de som klopt? Ze bedenken 2 sommen zelf.
- 3 De kinderen 'stoppen' het geld van de schatkist in zakjes van 10 euro door er een cirkel omheen te tekenen. Ze schatten het bedrag (of misschien kunnen sommigen het ook al tellen).

BLOKEVALUATIE EN VOORUITBLIK 10

- 1 Laat de kinderen het scorebord van dit blok voorin het leerwerkboek invullen.
- 2 Inventariseer en bespreek wat de kinderen op het scorebord hebben ingevuld.
- 3 In het volgende blok werken jullie zelfstandig aan deze doelen in de conditietraining.
- 4 Bekijk de rekenmuur en wijs op de gearceerde bouwstenen. In het volgende blok maken jullie ook dit soort opgaven in de conditietraining. Jullie leren om dit vlot te doen.

BLOK 4
LES 14

REKENPLEIN

nep of echt?
welk geld bestaat echt?

samen 10.

$3 + 7 = 10$

$5 + 5 = 10$

$9 + 1 = 10$

$4 + 6 = 10$

$8 + 2 = 10$

$+ = 10$

$+ = 10$

samen 10. bijvoorbeeld:

samen 10.

maak groepjes van 10 euro.
bijvoorbeeld:

DE PARKEERWEEK

Na dit blok is er ruimte voor een parkeerweek. Deze week is een optioneel onderdeel van het jaarprogramma.

De parkeerweek is bedoeld om:

- extra instructie- en leertijd te genereren m.b.t. de laatst aangeboden 8 doelen voor wie dat nodig heeft;
- aandacht te schenken aan de 21e-eeuwse vaardigheden (probleemoplossend handelen) in de vorm van een rekenuitdaging in het rekenlab.

De halfjaarlijkse toets na blok 8 kan ook tijdens de parkeerweek worden afgenomen.

HET PROGRAMMA

PARKEER- WEEK	maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag
halfjaarlijkse toets*	40 min				
remediëring		Tijd voor remediëring, voor wie dat nodig heeft, van de doelen van de afgelopen 2 blokken.			
het rekenlab		Klassikale instructie 40 min.	40 min	40 min	Klassikale afsluiting 40 min.

* Na blok 8

MATERIALEN

Alle materialen voor de parkeerweek staan in de digibordsoftware:

- de halfjaarlijkse toets;
- extra oefenbladen bij elk doel van de 2 voorgaande blokken;
- de handleiding en het lesmateriaal voor de rekenuitdaging van het rekenlab.

In plaats van de oefenbladen kun je ook de extra oefensoftware inzetten.

REMEIËRING

De remediëring staat voor je uitgewerkt in de lessen 13/14 van het betreffende doel. De kinderen kunnen aan de slag met de extra oefenbladen en/of de oefensoftware.

HET REKENLAB

In het Rekenlab worden kinderen uitgedaagd om actief aan de slag te gaan met leerinhouden, en samenwerken in betekenisvolle contexten. Kinderen leren omgaan met open problemen die op verschillende manieren kunnen worden aangepakt, en meerdere denkstappen vereisen. Er is nadrukkelijk aandacht voor de ontwikkeling van de 21e-eeuwse vaardigheden, zoals probleem oplossen, zelfregulering, en creatief en kritisch denken.

Iedere dag is er een evaluatiemoment met de leerkracht. In combinatiegroepen kunnen beide jaargroepen werken aan hetzelfde Rekenlab.